

Omvärldsanalys december 2024 – vad sker på den politiska arenan nationellt och inom EU och hur kan det väntas påverka Tillväxtverket?

Innehåll

1. Slutsatser	2
2. Inledning.....	5
3. Syfte	8
4. Metod.....	9
5. Utvecklingen inom berörda politikområden och potentiell påverkan på Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet.....	10
5.1. Regional utvecklingspolitik.....	10
5.1.1. Kommentar gällande potentiell påverkan på Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet.....	15
5.2. Sammanhållen landsbygdspolitik.....	16
5.2.1. Kommentar gällande potentiell påverkan på Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet.....	17
5.3. Näringspolitik	18
5.3.1. Konkurrenskraft, industrifrågor och företagens gröna och digitala omställning	18
5.3.2. Kompetensförsörjning i näringslivet.....	28
5.3.3. Förenkling.....	29
5.3.4. Näringslivets beredskap och produktionsomställning	32
5.3.5. Ökad effektivitet i statliga insatser inom näringspolitiken	35
5.3.6. Kommentar gällande potentiell påverkan på Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet.....	36
6. Referenslista.....	41

1. Slutsatser

Det som sker på den politiska arenan nationellt och i EU inom de politikområden som Tillväxtverket verkar inom påverkar på olika sätt myndighetens uppdrag och verksamhet. Regeringen planerar bland annat för att genomföra reformer som syftar till att förenkla regler och skapa bättre förutsättningar för Sveriges företag, främja en grön omställning, nyindustrialisering och skapa en trygg elförsörjning, genomföra arbetsmarknadsåtgärder och stärka kompetensförsörjningen, främja forskning och innovation, samt stärka det civila försvaret och försörjningsberedskapen. Under Europeiska kommissionens (hädanefter kommissionen) hundra första dagar har kommissionens ordförande, Ursula von der Leyen, som ambition att presentera ett flertal nya förslag. Även Europeiska rådet och ministerrådet har gett stöd till att flera av dessa förslag ska presenteras och beredas.

Tillväxtverket har den senaste tiden fått ytterligare och ändrade uppdrag av regeringen, bland annat kopplade till att stärka den gröna samhällsomvandlingen i hela Sverige med särskilt fokus på Norrbotten och Västerbotten, stärka företagens gröna och digitala omställning, datadelning mellan myndigheter för att kunna effektutvärdera stöd, göra det enklare att starta och driva företag, samt bistå regioner och kommuner vid varsel och omställning. Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet kommer med stor sannolikhet att påverkas inom ett antal ytterligare områden under de kommande åren. Detta bland annat till följd av de rapporter som har publicerats, utredningar som har initierats och politiska initiativ som har tagits. Även den aktiva politik som förs i EU med planer på flera nya förslag till rättsakter på dessa områden, såsom en *Industrial Decarbonisation Accelerator Act*, *Circular Economy Act* och en reviderad halvledarakt, genomförandet av de många rättsakter som beslutades under förra mandatperioden, samt förhandlingar om nästa fleråriga budgetram kan påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet ytterligare.

I nuläget finns flera utestående frågor av strategisk karaktär som potentiellt kan påverka Tillväxtverkets framtida roll, uppdrag och verksamhet. Dessa osäkerheter gäller bland annat huruvida Tillväxtverket ska bli beredskapsmyndighet med sektorsansvar, om Tillväxtverket och Rådet för europeiska socialfonden ska slå samman, vad som blir utfallet av översynen av den sammanhållna landsbygdspolitiken och utredningen om framtidens regionala utvecklingspolitik och landsbygdspolitik, samt väntade förändringar i Tillväxtverkets instruktion. Tillväxtverkets verksamhet kan även påverkas om förutsättningarna för EU:s sammanhållningspolitik förändras i samband med den kommande programperioden. Även övriga delar av EU:s kommande fleråriga budgetram kan få direkt påverkan på Tillväxtverkets framtida uppdrag och verksamhet. Ovan osäkerheter innebär sammantaget att Tillväxtverket behöver ha beredskap framöver för flera olika utfall av den politik som förs nationellt och inom EU.

De prioriterade områdena i Tillväxtverkets strategiska inriktning återspeglar relativt väl det som har skett och väntas ske på den politiska arenan. Samtidigt har även andra frågor seglat upp som sannolikt kommer att bli relevanta för Tillväxtverket framöver. En sådan fråga är försörjningsberedskap. Oavsett om det beslutas att Tillväxtverket blir beredskapsmyndighet med sektorsansvar för en ny beredskapssektor för industri,

bygg och handel eller ej så kommer det ökade fokuset på näringslivets beredskap, försörjningsberedskap, produktionsomställning och en ny beredskapssektor att påverka myndighetens verksamhet.

Det kan konstateras att både nationellt och i EU fokuseras policyåtgärderna inom Tillväxtverkets politikområden till stor del på de områden där Tillväxtverket har uppdrag, verksamhet, kompetens och erfarenhet. Givet detta fokus kan behovet av Tillväxtverkets kunskap och kompetens väntas kvarstå och möjligtvis öka ytterligare.

För att Tillväxtverket ska kunna tillmötesgå behov av kunskapsunderlag och analyser, samt förändringar i uppdrag och verksamhet behövs prioriteringar, tillräckliga resurser och en långsiktig strategi för kompetensförsörjning som säkerställer att det finns kompetens och resurser. Givet pågående uppdrag och deltagande i utredningen om näringslivets försörjningsberedskap har Tillväxtverket exempelvis börjat bygga kompetens på även det området, men en fortsatt stärkning av kompetens och verksamhet på området kan behövas. Den snabba hastigheten i policyutvecklingen inom EU ställer dessutom högre krav på att Tillväxtverket agerar proaktivt i sitt kompetensbyggande och på förhand kan identifiera var, när och hur myndighetens kunskap och inspel behövs och är relevanta, i likhet med den verksamhet som Tillväxtverket redan bedriver gällande förenklingsfrågor i EU.

Den regionala utvecklingspolitiken

- Pågående utredning av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitikens framtid, liksom förslaget att slå samman Tillväxtverket och ESF-rådet kan väntas påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet inom den regionala utvecklingspolitiken. Tillväxtverket bör ta en aktiv roll i översynen av den sammanhållna landsbygdspolitik och bistå i utredningen om framtidens regionala utvecklingspolitik och landsbygdspolitik.
- Ett ökat fokus på regionala och lokala beredskapsfrågor kan väntas, vilket kan påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet, i synnerhet om Tillväxtverket blir sektorsansvarig myndighet och beredskapsmyndighet.
- Det politiska fokuset på nationell planering och tillståndprocesser berör Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet och kan bl.a. leda till utökade uppdrag inom nationell fysisk planering och regional strategisk planering.
- Den europeiska sammanhållningspolitiken kan komma att förändras, beroende på utfallet av förhandlingarna om nästa programperiod. Förslag har lyfts inom EU att prioritera och effektivisera de medel som syftar till att främja konkurrenskraften i europeisk produktion, vilket bland annat kan syfta på fonderna inom sammanhållningspolitiken, inklusive Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för rättvis omställning. Tillväxtverket har kompetens och erfarenheter som kan vara relevant för förhandlingarna och påverkas dessutom sannolikt av utfallet av förhandlingarna.

Den sammanhållna landsbygdspolitiken

- Den pågående översynen av landsbygdspolitiken liksom utredningen av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitikens framtid kan väntas påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet inom landsbygdspolitiken, samt myndighetens roll i att följa upp politikområdet.
- Livsmedelsstrategin ska uppdateras och en ny EU-vision för jordbruk och livsmedel ska tas fram, vilket potentiellt kan påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet.

Näringspolitiken

- Grön omställning, industrifrågor, forskningsintensivt företagande, förenkling samt strategiska beroenden och motståndskraft kommer vara centrala både på den nationella politiska arenan och inom EU framöver.
- Tillväxtverkets kompetens och erfarenheter av att arbeta med små och medelstora företags gröna omställning och deras roll för konkurrenskraften är fortsatt relevant. Ett potentiellt ökat fokus på att bistå med analyser och kunskap kopplade till näringspolitiken och industrin skulle innebära ett utökat mandat att arbeta ytterligare med stora företag och med det ett breddat behov av kompetens.
- Nya industristrategier och sektoriella strategier väntas både på nationell och EU-nivå, vilka kan innebära förändringar i inriktningen på industripolitiken, ökat behov av kunskapsunderlag och förändringar i Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet. På EU-nivå väntas även förslag till flera nya rättsakter och nästa fleråriga budgetram. Tillväxtverket har kompetens och erfarenheter som kan vara relevanta i utformningen och förhandlingarna av samtliga dessa.
- Det ökade fokuset på försörjningsberedskap och produktionsomställning, liksom förslaget om en ny beredskapssektor för industri, bygg och handel kan väntas få stor påverkan på Tillväxtverkets verksamhet och uppdrag liksom myndighetens roll inom totalförsvaret. Detta gäller oavsett om myndigheten blir beredskapsmyndighet med sektorsansvar eller ej.

2. Inledning

Det finns ett flertal omvärldsfaktorer som kan väntas påverka och förändra den politiska arenan och dess inriktning under kommande år och därigenom Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet. Den globala finanskrisen 2008 och den avtagande tillväxten var startskottet för den senaste perioden av en aktiv industripolitik.¹ Coronapandemin och dess efterdyningar, liksom Kinas ledande ställning inom vissa strategiska områden, bidrog bland annat till ett ökat näringspolitiskt fokus på strategisk autonomi och minskade sårbarheter i leveranskedjor. Tillsammans med klimatutmaningar, den snabba tekniska utvecklingen och det försämrade geopolitiska läget har detta föranlett en mer aktiv industripolitik.² Rysslands krig i Ukraina har i tillägg bland annat präglat den politiska arenan i Sverige och EU genom ett ökat fokus på försvarsfrågor, försörjningsberedskap och energiförsörjning och energipriser, samt Sveriges medlemskap i NATO.

EU och flera av dess konkurrerande ekonomier har sedan den globala finanskrisen vidtagit allt fler policyåtgärder inom näringspolitiken. Några som har fått stor uppmärksamhet i debatten under de senaste åren är USA:s *Inflation Reduction Act* (IRA)³ och Kinas *Made in China 2025*⁴, samt EU:s industriplan för den gröna givens.⁵ Variationen i åtgärderna är stor, från ett utpekad syfte att stärka den inhemska industrin och minska behovet av utländska företag för *Made in China* till övriga som har flera uttalade mål, inklusive att stärka konkurrenskraften och tillväxten, öka resiliensen och accelerera den gröna omställningen. Valresultatet i USA kommer sannolikt att innebära att genomförandet av *Inflation Reduction Act* bromsas i någon form,⁶ men samtidigt att flera andra förslag som syftar till att främja inhemsk produktion och stärka amerikansk industri införs, såsom allmänna importtullar.^{7,8} Riktade policyåtgärder för att hantera specifika marknadsmisslyckanden kan fylla en funktion och vara samhällseffektiva och ändamålsenliga under vissa omständigheter.⁹ Det kan exempelvis öka industrins tillgång till underleverantörer i närområdet, skapa jobb och skatteintäkter. Stärkt inhemsk industri kan även innebära att handeln

¹ S. Tagliapietra, R. Veugelers. *Bruegel Blueprint 33, Chapter 1: Industrial policy in Europe: past and future*. Bruegel. 2020, s. 15-16.

² Europeiska rådet. *Informal meeting of the Heads of State or Government – Versailles Declaration*. (2022).

³ Kongressen. *Public Law 117–169*. (2022).

⁴ *中国制造.2025*. (2024).

⁵ Europeiska kommissionen. *Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – En industriplan i den gröna givens för nettonollåldern*. (2023).

⁶ K. Tamborrino. Trump vows to pull back climate law's unspent dollars. Politico. (2024), <https://www.politico.com/news/2024/09/05/trump-inflation-reduction-act-00177493> (2024-11-06).

⁷ Republikanska partiet. *'2024 GOP Platform – Make America Grean Again!*. (2024), s. 11.

⁸ K. Lobosco, T. Luhby. *Here's what Trump is proposing for the economy*. CNN. (2024), <https://edition.cnn.com/2024/11/06/politics/heres-what-trump-is-proposing-for-the-economy/index.html> (2024-11-06).

⁹ IMF. *Regional Economic Outlook – Europe*. (2024), s. 20.

omfördelas, då en starkt inhemsk industris behov av insatsvaror och -tjänster kan väntas öka, liksom möjligheten till export. Sådant agerande kan dock samtidigt riskera att bland annat leda till ett s.k. *race to the bottom* och subventionsrace i de fall som finansiella stöd ingår, skapa snedvriden konkurrens och hindra handeln.^{10,11,12} Det riskerar även att på längre sikt påverka konkurrenskraften och tillväxten negativt och leder sannolikt inte till varaktiga förbättringar av levnadsstandarden i de fall som åtgärderna inte hanterar tydliga marknadsmisslyckanden eller nationella säkerhetsproblem.¹³

Över hälften av världens länder har eller kommer att hålla val under 2024.¹⁴ Utfallet i dessa val, kanske särskilt i USA och EU, kan väntas påverka den politiska inriktningen och arenan både i Sverige och EU. Även det allmänna valet i Sverige 2026 kommer att påverka den nationella politiska arenan. Under november 2024 tillträdde en ny kommission, vars mandatperiod löper till och med 2029. I det nya kollegiet i kommissionen finns flera nya portföljer och de sakfrågor som berör Tillväxtverkets verksamhet har fått större spridning bland kommissionärerna, såsom välstånd och industristrategi; ekonomi och produktivitet, genomförande och förenkling; klimat, nettonoll och ren tillväxt; miljö, vattenresiliens och konkurrenskraftig cirkulär ekonomi; startups, forskning och innovation; jordbruk och livsmedel; sammanhållningspolitik och reformer.¹⁵

Även den makroekonomiska utvecklingen med en fortsatt lågkonjunktur i Sverige och EU som gradvis börjar återhämta sig under 2025, liksom en relativt hög arbetslöshet och låg sysselsättning kan väntas påverka den politiska inriktningen under kommande år.^{16,17,18,19} Detta tillsammans med en relativt låg inflation har motiverat den expansiva finanspolitik som regeringen planerar att föra under 2025. Samtidigt har regeringen aviserat flera besparingar i budgetpropositionen i syfte att omprioritera och effektivisera, inklusive åtgärder för att minska statsförvaltningens utgifter genom att anslagsnivån för flera myndigheter minskas.²⁰ Under september 2024 fick dessutom bland annat Tillväxtverket i uppdrag att genomföra arbetet med att utveckla en

¹⁰ IMF. *Regional Economic Outlook – Europe*. (2024), s. 20.

¹¹ IMF. *Fiscal Monitor, Chapter 2: Expanding Frontiers: Fiscal Policies for Innovation and Technology Diffusion*. (2024), s. 15-16.

¹² Kommerskollegium. *EU Trade Defence, The unintended effects of anti-dumping measures*. (2024), s. 2-3.

¹³ IMF. *World Economic Outlook: Policy Pivot, Rising Threats*. (2024), s. xiii.

¹⁴ Utrikespolitiska institutet. *Supervalåret 2024: ett globalt demokrati- och klimattest*. (2023), <https://www.ui.se/utrikesmagasinet/analyser/2023/december/supervalaret-2024-ett-globalt-demokrati--och-klimattest/> (2024-10-10).

¹⁵ Europeiska kommissionen. *Commissioners-designate (2024-2029)*. (2024), https://commission.europa.eu/about-european-commission/towards-new-commission-2024-2029/commissioners-designate-2024-2029_en (2024-10-03).

¹⁶ Konjunkturinstitutet. *Konjunkturläget, september 2024*. (2024), s. 5-7.

¹⁷ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024/25:1, Volym 1*. (2024), s. 33-34.

¹⁸ IMF. *World Economic Outlook: Policy Pivot, Rising Threats*. (2024), s. 33.

¹⁹ IMF. *Regional Economic Outlook – Europe*. (2024), s. v.

²⁰ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024/25:1, Volym 1*. (2024), s. 25.

myndighetsgemensam metod för informationsutbyte och datadelning, i syfte att öka effektiviteten i de statliga insatserna inom näringspolitiken och göra data mer tillgänglig för analyser och utvärderingar.²¹ Även inom EU har frågan om att effektivisera och prioritera utgifter lyfts, exempelvis kopplade till medel för att främja konkurrenskraft vilket kan påverka fonderna inom den europeiska sammanhållningspolitiken.²² EU:s fleråriga budgetram löper till och med 2027²³ och förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram för 2028–2035 samt nästa programperiod för Europeiska regionala utvecklingsfonden väntas påbörjas under 2025. Förhandlingarna kan innebära behov av Tillväxtverkets kunskap och kompetens och utfallet av förhandlingarna kan också väntas påverka den politiska inriktningen, liksom Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet.

Sedan den globala finanskrisen 2008 har produktivitetstillväxten sjunkit både i Sverige och andra utvecklade ekonomier, vilket riskerar att påverka konkurrenskraften och tillväxten negativt.²⁴ Samtidigt skulle utvecklingen och användningen av exempelvis artificiell intelligens (AI) och digitaliseringen kunna få avgörande effekter på bland annat produktiviteten, särskilt inom sektorer med hög AI-mognad,²⁵ och beroende på utvecklingen potentiellt snabbt förändra produktionsförutsättningar helt. Det skulle också potentiellt kunna få positiv inverkan på möjligheten att förenkla och effektivisera olika processer inte bara för företag utan även för myndigheter.

Produktiviteten och konkurrenskraftens utveckling är frågor som står högt på den politiska agendan både i Sverige och EU, exempelvis tidigare nämnda industripolitiska åtgärder, vilket har och kan väntas fortsätta resultera i förslag till åtgärder för att motverka trenden. Flera av regeringens reformåtgärder i budgetpropositionen för 2025 syftar exempelvis till att stärka produktiviteten, konkurrenskraften och förutsättningarna för dessa.²⁶ Regeringen har också bland annat tillsatt en produktivitetskommission,²⁷ en AI-kommission²⁸ och ett Accelerationskontor²⁹. I de

²¹ Regeringen. *Uppdrag om gemensam datainsamling och datadelning av statlig finansiering till företag och företagsfrämjande aktörer*. (2024), s. 1.

²² Europeiska rådet. *Presidency conclusions on the future of European competitiveness*. (2024), s. 9.

²³ Europeiska rådet. *EU:s långtidsbudget*. (2024), <https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/eu-long-term-budget/#negotiations> (2024-10-23).

²⁴ H. Lindblad. *Goda möjligheter till ökat välstånd*. (2024), s. 85.

²⁵ Tillväxtanalys. *En kartläggning av AI-användning och produktivitet bland svenska företag*. (2024), s. 27.

²⁶ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024/25:1, Volym 1*. (2024).

²⁷ Regeringen. *Kommittédirektiv – högre produktivitetstillväxt*. (2023).

²⁸ Regeringen. *Kommittédirektiv – Förstärkt AI-förmåga i Sverige*. (2023).

²⁹ Regeringen. *Kommittédirektiv - Accelerationskontor för att underlätta industrins omställning*. (2024).

framåtblickande åtaganden som Europeiska rådet³⁰ och von der Leyen³¹ har gjort inför mandatperioden 2024–2029 finns bland annat fokus på att stärka konkurrenskraften.

På beställning av kommissionen har Mario Draghi presenterat sin personliga vision för EU:s konkurrenskraft^{32,33} och Enrico Letta sin version för den inre marknaden.³⁴ Dessa presenterades i september 2024 och april 2024 och har sedan dess diskuterats i olika forum inom EU, flera förslag återkommer i rådsslutsatser³⁵ och Europeiska rådets strategiska agenda³⁶, samt i von der Leyens riktlinjer och uppdragsbeskrivningar för kommissionen.^{37,38}

3. Syfte

Denna omvärldsanalys syftar till att ge en överblick över det som har skett och kan väntas ske på den politiska arenan på nationell nivå och inom EU som kan väntas påverka Tillväxtverkets verksamhet. Fokus är på de politikområden som Tillväxtverket verkar inom, dvs. regional utvecklingspolitik, sammanhållen landsbygdpolitik samt näringspolitik. Omvärldsanalysen ska utgöra underlag inför prioriteringar av Tillväxtverkets verksamhet, bland annat i samband med framtagandet av verksamhetsplanen 2025 och budgetunderlaget för 2026–2028, i vilka Tillväxtverket beskriver den inriktning som bör prioriteras samt de kommande tre årens finansiella behov. Även i uppföljningen och kommande revideringar av Tillväxtverkets strategiska inriktning är omvärldsanalyser viktiga ingångsvärden. Denna omvärldsanalys riktar sig därför i första hand till Tillväxtverkets styrelse, ledningsgrupp och övriga medarbetare.

Baserat på syftet besvarar omvärldsanalysen följande frågeställningar:

- Vad har skett och kan väntas ske på den politiska arenan på nationell nivå och EU-nivå inom de politikområden som Tillväxtverket verkar inom som kan antas påverka myndighetens uppdrag och verksamhet under kommande år?
- Hur kan Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet väntas påverkas av detta?

³⁰ Europeiska rådet. *Strategic Agenda 2024–2029*. (2024).

³¹ U. von der Leyen. *Europe's Choice - Political Guidelines for the next European Commission 2024-2029*. (2024).

³² M. Draghi. *The future of European competitiveness – Part A*. (2024).

³³ M. Draghi. *The future of European competitiveness – Part B*. (2024).

³⁴ E. Letta. *Much more than a market*. (2024).

³⁵ Europeiska rådet. *Budapestförklaringen om den nya given för den europeiska konkurrenskraften*. (2024).

³⁶ Europeiska rådet. *Strategic Agenda 2024–2029*. (2024).

³⁷ U. von der Leyen. *Europe's Choice – Political Guidelines for the next European Commission 2024-2029*. (2024).

³⁸ U. von der Leyen. *Mission Letters*. (2024), https://commission.europa.eu/about-european-commission/towards-new-commission-2024-2029/commissioners-designate-2024-2029_en (2024-10-03).

4. Metod

Givet begränsningar i tid och resurser i genomförandet har vissa avgränsningar gjorts. Omvärldsanalysen avgränsas till den politiska arenan på nationell nivå och EU-nivå. Den fokuserar på de politiska förslag och beslut som direkt eller indirekt kan väntas påverka myndighetens uppdrag och verksamhet. Mycket som händer på den politiska arenan nationellt och i EU kan dessutom påverka Tillväxtverkets målgrupper, men denna analys fokuserar på de förslag som kan väntas påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet mer direkt. I första hand har analysen avgränsats till politikområdena regional utvecklingspolitik, landsbygdsolitik och näringspolitik, men i vissa fall berörs även andra politikområden som på olika sätt berör Tillväxtverkets verksamhet.

Gällande tidsperspektiv avgränsas analysen till det som har hänt på den politiska arenan i närtid, främst under andra halvåret 2024, eller kan väntas hända framöver och som bedöms påverka Tillväxtverkets uppdrag och/eller verksamhet under 2025–2028, dvs. de år som berörs i budgetunderlaget och den årliga verksamhetsplanen.

I de fall som beslut om nya eller förändrade uppdrag inte har fattats finns det osäkerheter kopplade till slutsatserna om hur Tillväxtverkets uppdrag eller verksamhet kan påverkas. I flera fall dras därför slutsatsen att händelsen potentiellt kan påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet, vilket kan innebära någon form av förändring – antingen nya uppdrag, ändrade uppdrag, färre uppdrag eller ändrad inriktning på verksamheten. I andra fall är det mer tydligt hur beslutade åtgärder eller uppdrag kan väntas påverka Tillväxtverkets uppdrag och/eller verksamhet. Tillväxtverket har dessutom redan ett flertal pågående uppdrag och verksamhet inom samtliga politikområden och med beröring på de prioriterade områdena i den strategiska inriktningen och dessa kan potentiellt möta omvärldens förändrade behov.

På nationell nivå har bland annat regeringsförklaringen och budgetpropositionen, skrivelser till riksdagen och propositioner, beslutade uppdrag, kommittéer och utredningar, remissyttranden, motioner och utskottsbetänkanden, samt andra policydokument och relevanta rapporter granskats. På EU-nivå har bland annat Europeiska rådet och ministerrådets slutsatser och deklARATIONER, kommissionens ordförandes politiska riktlinjer och uppdragsbeskrivningar för kollegiet, rättsakter och förslag till rättsakter, samt andra policydokument och relevanta rapporter granskats.

Slutsatserna gällande hur Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet kan väntas påverkas har särskilt beaktat de prioriterade områdena i myndighetens strategiska inriktning, dvs. att Tillväxtverket stärker den gröna samhällsomvandlingen i hela Sverige med särskilt fokus på Norrbotten och Västerbotten, stärker företagens gröna och digitala omställning, gör det enklare att starta och driva företag, samt verkar för en fungerande kompetensförsörjning i näringslivet.

Omvärldsanalysen och dess slutsatser har beretts med medarbetare inom Tillväxtverket på enheterna bättre regler, enklare myndighetskontakter, entreprenörskap, förvaltande myndighet, GD-stab, kapitalförsörjning, kompetensförsörjning och digitalisering, landsbygder och lokal kapacitet, miljö och

innovation, regional näringslivsutveckling, regionalt tillväxtarbete, upphandling och sakjuridik.

5. Utvecklingen inom berörda politikområden och potentiell påverkan på Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet

5.1. Regional utvecklingspolitik

Framtidens regionala utvecklingspolitik utreds. Regeringen har tillsatt en utredning om framtidens regionala utvecklingspolitik och den sammanhållna landsbygdspolitiken. En särskild utredare ska lämna förslag till hur den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken ska inriktas och utformas i syfte att stärka möjligheterna att uppnå målen för den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken.³⁹

Regeringen konstaterar att gränsdragningarna mellan den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken i nuläget är otydliga och att antingen kan gränsdragningen tydliggöras eller så kan områdena slås ihop till ett politikområde. I utredningens uppdrag ingår bland annat, för det fall att den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken föreslås slås samman till ett område med ett gemensamt mål, att föreslå ett nytt gemensamt mål med beaktande av målen och inriktningen för den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Det ingår vidare att analysera om det finns behov av att förändra myndigheternas och regionernas ansvar och uppgifter och i så fall föreslå förändringar, samt identifiera hinder och vid behov föreslå hur samordningen mellan myndigheter, regioner och kommuner kan utvecklas. Flera statliga myndigheter har uppgifter och ansvar inom den regionala utvecklingspolitiken, däribland Tillväxtverket. Regeringen konstaterar i direktivet att nuvarande lagstiftning är otydlig gällande omfattningen och avgränsningen av det regionala utvecklingsansvaret och hur ansvaret förhåller sig till statliga myndigheters uppgifter och uppdrag inom den regionala utvecklingspolitiken. Vidare konstateras att det kan finnas behov av ett tydligare reglerat övergripande ansvar inom den regionala utvecklingspolitiken med ett uttalat ansvar för att stödja regionerna och andra statliga myndigheter i deras regionala utvecklingsarbete. Utredaren ska även identifiera hinder och vid behov föreslå hur samordningen mellan statliga myndigheter och samverkan mellan statliga myndigheter, regioner och kommuner kan utvecklas för att bidra till att uppnå målen för den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. De förslag som utredaren lämnar ska i första hand påverka utgiftsområde 19 Regional utveckling och de delar av utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel som rör landsbygdsutveckling och landsbygdspolitik. Uppdraget omfattar inte frågor som rör EU:s lagstiftning om och nationellt genomförande av den framtida sammanhållningspolitiken. Dock ska hänsyn tas till att den regionala

³⁹ Regeringen. *Kommittédirektiv – Den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken*. (2024), s. 1.

utvecklingspolitiken och det svenska genomförandet av EU:s samman-hållningspolitik är nära integrerade. Utredningen ska slutredovisas senast den 1 juni 2026 och utredaren får dessförinnan redovisa delar av arbetet i ett eller flera delbetänkanden.⁴⁰

I regeringsförklaringen är den regionala utvecklingspolitiken inte heller detta år särskilt framträdande, men nämns bland annat i samband med kommunal vuxenutbildning och yrkesutbildning, samt behov av ökad vårdkapacitet. I regeringsförklaringen aviseras även att ett vindkraftspaket ska läggas fram, som stärker de kommunala incitamenten för att bygga ut vindkraften.⁴¹

Enligt budgetpropositionen för 2025 ska anslaget och bemyndigandet för stöd till regional utveckling minska, bland annat till följd av effektivisering av stöd till regionala utvecklingsåtgärder och minskad statlig medfinansiering till Fonden för en rättvis omställning.⁴²

Transportbidraget, som Tillväxtverket ansvarar för, ska höjas 2025. Regeringen avser dessutom att justera den valutakurs som ska tillämpas för programperioden 2021–2027 för stöd som finansieras via EU-budgeten. Det innebär att valutakursen kommer närmare den faktiska kursen och möjliggör på så sätt ett högre nyttjande av EU-medel. Även om programmets budget i euro inte kommer att förändras så innebär det att beslutsutrymmet i svenska kronor både för Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning skulle öka.⁴³

Ett statsbidrag till det civila samhällets organisationer ska införas, i syfte att stärka deras förutsättningar att verka och göra insatser för en hållbar regional utveckling och landsbygdsutveckling.⁴⁴

Enligt budgetproposition för 2025 ska den bostadspolitiska utvecklingen i norra Sverige tillföras medel och på så sätt ska den gröna omställningen och nyindustrialiseringen främjas.⁴⁵

Regeringen har ännu inte tagit ställning till förslaget att slå samman Tillväxtverket och Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (ESF-rådet) till en förvaltande myndighet. I Utredningen om hantering av EU-medels betänkande föreslås en sammanslagning av Tillväxtverket och ESF-rådet till en förvaltande myndighet.⁴⁶ Detta har Tillväxtverket avstyrkt i sitt remissvar.⁴⁷ I budgetpropositionen för 2025 framhåller regeringen behovet av att effektivisera förvaltningen av EU-medel och att säkerställa en tydlig ansvarsfördelning mellan myndigheter som hanterar EU-

⁴⁰ Regeringen. *Kommittédirektiv – Den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken*. (2024), s. 1, 5, 11–12.

⁴¹ U. Kristersson. *Regeringsförklaringen – för ett rikare och tryggare Sverige*. (2024), s. 8, 12.

⁴² E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024/25:1, Utgiftsområde 19*. (2024), s. 41.

⁴³ *Ibid*, s. 43, 45.

⁴⁴ *Ibid*. (2024), s. 40, 42.

⁴⁵ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024/25:1, Utgiftsområde 18*. (2024), s. 29.

⁴⁶ P. Johansson. *En ny organisation för förvaltning av EU-medel, SOU 2024:22*. (2024), s. 22–23.

⁴⁷ Tillväxtverket. *Remissvar – En ny organisation för förvaltning av EU-medel, SOU 2024:22*. (2024), s. 1.

medel,⁴⁸ men ger inget besked i frågan om utredningens förslag om Tillväxtverket och ESF-rådet.

Regeringen har aviserat en översyn av befintliga system och regelverk kopplade till samhällsplanering. Regeringen har aviserat att de avser att genomföra en översyn av befintliga system och regelverk för samhällsplanering i syfte att upprätta en mer sammanhållen ordning för nationell fysisk planering utifrån en samlad samhällsekonomisk analys. Översynen syftar till att förbättra förutsättningarna att väga olika intressen mot varandra i tidiga skeden, ge ökad nationell likvärdighet, ökad rättssäkerhet och bättre samordning mellan offentliga aktörer. Resultatet från översynen kan väntas påverka den regionala utvecklingspolitiken och förutsättningarna för god samhällsplanering och snabbare tillståndsprocesser, liksom statlig förutsägbarhet.⁴⁹ Produktivitetskommissionens förslag om en ny planlagstiftning med ventil i miljöbalken, som de presenterar i sitt delbetänkande som överlämnades till regeringen i april 2024⁵⁰, går emot Tillväxtverkets tidigare uttryckta ståndpunkt att det snarare än ventiler finns behov av nationell tvärssektoriell planering för att kunna hantera dessa målkonflikter proaktivt.⁵¹

Produktivitetskommissionens delbetänkande föreslår åtgärder kopplade till bättre regelarbete och stärkt lärande i kommuner och regioner.

Produktivitetskommissionens framhåller i sitt delbetänkande att för att främja enklare regler och förbättrad regeltillämpning behöver även kommuner och regioner bygga upp strukturer och förstärka regelarbetet. Vidare menar kommittén att uppföljning och lärande i kommuner och regioner behöver stärkas och föreslår inrättandet av ett kommunal- och regionalekonomiskt råd i syfte att bidra till ett ökat lärande och stärkt effektivitet.⁵²

En samlad strategi för nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i norra Sverige har beslutats. I juni 2024 beslutade regeringen om en samlad strategi för att stärka utvecklingen i Norrbottens och Västerbottens län. Strategin innehåller insatser inom sju områden som regeringen bedömer särskilt viktiga för att nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen ska gå i takt: högt tempo genom innovativa arbetsformer, effektivare miljötillståndsprocesser, säkrad energiförsörjning, förstärkt transportinfrastruktur, utvecklad befolknings- och bostadsförsörjning, ökad kapacitet och flexibilitet i utbildning samt bättre kompetensförsörjning, samt stärkta förutsättningar för kommunal kapacitet.⁵³ I strategin uttrycker regeringen också ambitionen att underlätta för att kunskap om hantering av stora företagsetableringar och företagsexpansioner samlas och sprids.

⁴⁸ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024/25:1, Volym 1.* (2024), s. 25.

⁴⁹ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024/25:1, Utgiftsområde 18.* (2024), s. 27.

⁵⁰ H. Lindblad. *Goda möjligheter till ökat välstånd.* (2024), s. 258.

⁵¹ Tillväxtverket. *Remissvar – enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande.* (2024), s. 1.

⁵² H. Lindblad. *Goda möjligheter till ökat välstånd.* (2024), s. 26.

⁵³ Regeringen. *Strategi för nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län.* (2024), s. 11–41.

Det gäller både för strukturella frågor och för nya lösningar och arbetssätt. Regeringen avser även att följa behovet av kompletterande insatser till strategin och identifierar Omställningsallians Norr där Tillväxtverket, Region Norrbotten, Region Västerbotten samt länsstyrelserna i de två länen samverkar i gemensamma frågor som ett viktigt forum för att följa utvecklingen.⁵⁴

Flera övriga förslag och beslut till åtgärder på den nationella politiska arenan syftar till att stärka den gröna samhällsomvandlingen, särskilt i norra Sverige. Regeringen har även beslutat om andra åtgärder som kan väntas stärka den gröna samhällsomvandlingen i hela Sverige, med särskilt fokus på Norrbotten och Västerbotten, såsom ett accelerationskontor för att underlätta industrins omställning och andra åtgärder som syftar till att skynda på den gröna omställningen, utredningar och åtgärder kopplade till förenkling av tillståndsprocesser och tryggad energiförsörjning. För mer information om dessa, se avsnitt 5.1 Regional utvecklingspolitik. Utöver Tillväxtverkets pågående uppdrag att bistå regioner och kommuner vid varsel och omställning i näringslivet 2022–2024⁵⁵ har Tillväxtverket nu även fått motsvarande uppdrag för perioden 2025–2027. Tillväxtverket ska inom ramen för uppdraget även bistå regioner och kommuner vid större företagsetableringar och företagsexpansioner. I tillägg har Tillväxtverket fått i uppdrag att samordna relevanta aktörers arbete utifrån stora varsel som sker i näringslivet i Västerbottens och Västmanlands län, samt de varsel som, med anledning av dessa, sker i andra delar av landet. Uppdraget ska redovisas senast 31 mars 2028 respektive 31 mars 2026.^{56,57}

Regional och lokal beredskapsförmåga och roll i det civila försvaret väntas bli en aktuell fråga under kommande år. På flera håll i exempelvis budgetpropositionen och den försvarspolitiska propositionen kopplas regional och lokal beredskapsförmåga till exempelvis service och livsmedelsförsörjning. Regioner och kommuners ansvar i det civila försvaret nämns också.^{58,59} Utredningen om kommuners och regioners beredskap har bland annat analyserat vilket grundläggande ansvar och vilka huvudsakliga uppgifter som kommuner och regioner bör ha i fråga om förberedelser för och verksamhet under fredstida kriser och höjd beredskap. De har även analyserat ändamålsenligheten och effektiviteten i statens ordning för styrning, uppföljning och finansiering av kommuners och regioners förberedande uppgifter inför fredstida kriser och höjd beredskap. I sitt betänkande, som presenterades i september 2024, föreslås en ny lag om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap, samt förändringar i

⁵⁴ Regeringen. *Strategi för nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län*. (2024), s. 44.

⁵⁵ Regeringen. *Uppdrag att bistå vid varsel och omställning 2022–2024*. (2022).

⁵⁶ Regeringen. *Uppdrag till Tillväxtverket att bistå regioner och kommuner vid varsel och omställning under perioden 2025–2027*. (2024).

⁵⁷ Regeringen. *Uppdrag till Tillväxtverket att samordna arbetet med anledning av stora varsel i Västerbottens och Västmanlands län*. (2024).

⁵⁸ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024/25:1, Utgiftsområde 23*. (2024), s. 62, 65.

⁵⁹ P. Jonson. *Regeringens proposition 2024/25:34*. (2024), s. 117,121.

ordningen.⁶⁰ Detta skulle kunna indikera att regeringen kan väntas öka fokuset på dessa frågor framöver och sannolikt vidta åtgärder för att stärka regional och lokal beredskapsförmåga och betona det regionala och lokala ansvaret för civilt försvar.

EU:s sammanhållningspolitik väntas ses över och nästa programperiod förhandlas sannolikt med ökat fokus på konkurrenskraft och en potentiell framtida utvidgning. Draghi framhåller i sin rapport att EU behöver säkerställa att den europeiska sammanhållningspolitiken förs på ett sätt som är i linje med ambitionen att öka innovation och genomföra den inre marknaden fullt ut. Han framhåller att detta kommer kräva nya former av investeringar i sammanhållning.⁶¹ Von der Leyen har betonat att sammanhållningspolitiken behöver stärkas och att regionerna bör vara i centrum. Hon framhåller även att nästa fleråriga budgetram för EU ska innehålla färre program,⁶² att sammanhållningspolitiken bättre ska anpassas till EU:s bredare prioriteringar, vara mer fokuserade, enklare och effektfulla, samt bidra till att mobilisera reformer och investeringar. Hon har även aviserat att den framtida sammanhållningspolitiken ska ses över i ljuset av framtida utvidgningsprocesser och huruvida sammanhållningspolitiken kan behöva anpassas till ett utvidgat EU och hur kandidatländernas institutionella konvergens kan påskyndas.⁶³

Även om det ännu är tidigt i processen kan det antas att betydande förändringar kan komma att föreslås inom sammanhållningspolitiken. Till sommaren eller hösten 2025 väntas förslag till regelverk för fondernas nästa programperiod att presenteras och förhandlingar väntas påbörjas därefter. Tillväxtverket lämnade den 2 september 2024 en skrivelse till Regeringskansliet gällande nästa programperiod för Europeiska regionala utvecklingsfonden. Tillväxtverket har i den bland annat framhållit att det finns en risk att ett ökat fokus på utvidgning indirekt innebär ett minskat fokus på andra frågor. Tillväxtverket konstaterar vidare att en förändring av modell för utvecklingen av sammanhållningspolitiken skulle potentiellt kunna innebära stora förändringar både i programstruktur och arbetsätt. Utöver detta presenterar Tillväxtverket ett antal förslag till utveckling och förenkling av Regionfonden i kommande arbete.⁶⁴

I Utredningen om hantering av EU-medels betänkande föreslås bland annat att antalet regionala program inom Europeiska regionala utvecklingsfonden bör minska under kommande programperiod samt att dagens strukturfondspartnerskap ersätts med mer strategiskt orienterade partnerskap som har fokus på utlysningsskedet.⁶⁵

⁶⁰ C. F. Graf. *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig*. (2024), s. 15–28.

⁶¹ M. Draghi, *The Future of European Competitiveness – Part A*. (2024), s. 15.

⁶² U. von der Leyen. *Europe's Choice – Political Guidelines for the next European Commission 2024-2029*. (2024), s. 29.

⁶³ U. von der Leyen. *Mission Letter Raffaele Fitto*. (2024), s. 6–7.

⁶⁴ Tillväxtverket. *Tillväxtverkets ståndpunkt avseende förvaltningen av Regionalfonden efter 2027, Dnr Å 2024–1751*. (2024).

⁶⁵ P. Johansson. *En ny organisation för förvaltning av EU-medel, SOU 2024:22*. (2024), s. 22–23.

Regeringskansliet har muntligen framfört till Tillväxtverket att en ändring i enlighet med utredningens förslag om strukturfondspartnerskapen planeras presenteras under 2025,⁶⁶ vilket bland annat kommer att påverka Tillväxtverkets verksamhet.

Se även avsnitt 5.3.1 Konkurrenskraft, industrifrågor och företagens gröna och digitala omställning om potentiella förändringar i nästa fleråriga budgetram.

5.1.1. Kommentar gällande potentiell påverkan på Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet

Pågående utredning av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitikens framtid kan, beroende på utfall, väntas påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet. Potentiellt kan det innebära omfattande förändringar. I väntan på att utredningens resultat redovisas kan det samtidigt antas att regeringen inte kommer att föreslå eller besluta om större förändringar inom regional utvecklingspolitik på kort sikt. Förslaget att slå samman Tillväxtverket och ESF-rådet till en förvaltande myndighet skulle dessutom få långtgående konsekvenser för Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet.

Med Tillväxtverkets kompetens och erfarenheter kan myndigheten bistå med relevanta analyser och kunskapsunderlag kopplade både till Sveriges och EU:s framtida regionala utvecklingspolitik, inklusive i förberedelserna inför och förhandlingarna om den europeiska sammanhållningspolitiken. Tillväxtverket har genom sina uppgifter och uppdrag bland annat kunskap och god insyn i vad som prioriteras i olika delar av landet.

Ett ökat fokus på regionala och lokala beredskapsfrågor kan påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet inom samtliga politikområden, i synnerhet om Tillväxtverket blir beredskapsmyndighet med sektorsansvar.

Regeringens avsikt att under mandatperioden följa utvecklingen och behovet av kompletterande insatser kopplade till nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län kan potentiellt påverka Tillväxtverket pågående uppdrag och verksamhet. Tillväxtverket besitter kunskap och erfarenheter kopplade till hantering av stora företagsetableringar och företagsexpansioner och skulle potentiellt kunna ha en roll i regeringens ambition att samlas och sprida kunskap om detta.

Översynen av nationell planering kan väntas beröra Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet, då myndigheten har en central roll i detta och kan leda till ökade uppdrag inom nationell fysisk planering och regional strategisk planering. Översynen har bland annat en tydlig koppling till omvandling i Norrbotten och Västerbotten och således kan Tillväxtverkets uppdrag kopplat till detta komma att påverkas. Översynen kan också väntas beröra de målkonflikter som Rådet för hållbara städer arbetar med och då Tillväxtverket ingår i rådet kan dess verksamhet där komma att påverkas. I

⁶⁶ Möte med Övervakningskommittén för de nio regionalfondsprogrammen, 7 november 2024.

tilllägg kan Tillväxtverkets uppdrag som riksintressemyndighet och arbete med beredskap påverkas. Tillväxtverkets kunskap och erfarenheter på området, exempelvis kopplade till regional och nationell planering liksom riksintressemyndighet, kan behövas i en sådan översyn.

Inom ramen för Tillväxtverkets uppdrag att bistå regioner och kommuner vid varsel och omställning och de uppdrag som har beröring på samhällsomvandling och norra Sverige har Tillväxtverket under hösten 2024 deltagit i en operativ arbetsgrupp och en strategisk arbetsgrupp kopplat till varslet på Northvolt. I ljuset av Tillväxtverkets nya uppdrag kopplat till att bistå kommuner och regioner vid varsel och omställning kan verksamheten väntas fortlöpa, men påverkas av den fortsatta utvecklingen i näringslivet och politikens prioriteringar och åtgärder på området.

Tillväxtverket har kompetens och erfarenheter som kan vara relevanta för förhandlingarna om nästa programperiod för den europeiska sammanhållningspolitiken. Beroende på utfallet av förhandlingarna om nästa programperiod kan potentiella förändringar i den europeiska sammanhållningspolitiken komma att påverka Tillväxtverkets verksamhet. Oavsett hur den framtida europeiska sammanhållningspolitiken kommer att utformas så är samverkan mellan regioner och mellan sektorer centrala och här kan Tillväxtverket ha en fortsatt viktig roll. Att kommissionen ska se över förutsättningarna för en utvidgning och potentiella behov av ändrade policyer kopplade till detta kan påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet. En potentiell framtida utvidgning av EU kan få effekt på europeiska sammanhållningspolitiken och på så sätt Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning. Potentiella nya medlemsländer skulle sannolikt också påverka budgetutrymmet eller fördelningen mellan medlemsländerna, samt potentiellt även vilka regioner som kan få stöd.

5.2. Sammanhållen landsbygdspolitik

Landsbygdspolitiken ses över och utreds. I budgetpropositionen för 2025 kan inga ambitionsförändringar inom politikområdet utläsas som kan väntas påverka Tillväxtverkets verksamhet, uppdrag eller målgrupper. Utöver utredningen om framtidens regionala utvecklingspolitik och landsbygdspolitik har regeringen tidigare även aviserat en översyn av den sammanhållna landsbygdspolitiken med målet att föreslå en ny landsbygdspolitisk proposition våren 2026.⁶⁷

Till följd av valutakursändringen i budgetpropositionen för 2025 ökar medlen för livsmedelsstrategin under de kvarvarande åren av den strategiska planen, dvs. 2025–2027, och ytterligare medel tillförs för att nå målen i livsmedelsstrategin.⁶⁸ Samtidigt justeras den statliga medfinansieringen ned.⁶⁹ Medel tillskjuts i syfte att uppdatera

⁶⁷ Regeringskansliet. *Landsbygdernas framtid är Sveriges framtid*. (2023), <https://www.regeringen.se/artiklar/2023/11/landsbygdernas-framtid-ar-sveriges-framtid/> (2024-11-04).

⁶⁸ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024/25:1, Utgiftsområde 23*. (2024), s. 62–63.

⁶⁹ Ibid, s. 81.

Livsmedelsstrategin till Livsmedelsstrategin 2.0. Fokus ska ligga på livsmedelskedjans konkurrenskraft, en ökad hållbar produktion och stegvis uppbyggnad av en robust livsmedelsberedskap.⁷⁰

Vidare skjuts medel till för att finansiera investeringsstödet för konkurrenskraft i syfte att modernisera produktionsanläggningar inom den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken.⁷¹

Den parlamentariska Utjämningskommitténs har sett över den kommunalekonomiska utjämnningen i syfte att säkerställa att den ger kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd och annan kommunal service trots skillnader i skattekraft och strukturella förändringar. I slutbetänkandet föreslogs flera förändringar för kommunerna och regionerna.⁷² Tillväxtverket har välkomnat delar av utredningens förslag, inklusive förslag till principiella utgångspunkter för den kommunalekonomiska utjämnningen och en huvudregel angående generella statsbidrag, men har valt att avstå från att ta ställning till vissa av förslagen.⁷³

En ny EU-vision för jordbruk och livsmedel planeras. Inom EU planerar von der Leyen att kommissionen ska presentera en vision för jordbruk och livsmedel med fokus på långsiktig konkurrenskraft och hållbarhet inom jordbruks- och livsmedelssektorn.⁷⁴

5.2.1. Kommentar gällande potentiell påverkan på Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet

Pågående översyn av landsbygdspolitiken liksom utredningen av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitikens framtid kan, beroende på utfall, även väntas påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet inom landsbygdspolitiken. Tillväxtverket har i nuläget i uppdrag att bistå Regeringskansliet i arbetet med översynen av landsbygdspolitiken, och bistår bl.a. i arbetet med att utveckla nya mål inom politikområdet. Inom ramen för Tillväxtverkets uppgift att tillhandahålla analyser för kunskapsutveckling och kunskapsförmedling inom den sammanhållna landsbygdspolitiken kan Tillväxtverket även kunna bistå i utredningen. Utredningen och översynen innebär att Tillväxtverkets uppdrag att följa upp den sammanhållna landsbygdspolitiken, där den senaste uppföljningen presenterades i september 2024, påverkas.

Av totalt 41 uppdrag inom livsmedelsstrategin ansvarar Tillväxtverket för sex av uppdragen. Det är i nuläget oklart hur de ytterligare föreslagna medlen kommer att fördelas mellan befintliga uppdrag eller om det handlar om helt nya uppdrag. Detta

⁷⁰ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024:25:1, Utgiftsområde 23*. (2024), s. 63–65.

⁷¹ Ibid, s. 62–63.

⁷² H. Sörman. *Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn, del 1, SOU 2024:50*. (2024).

⁷³ Tillväxtverket. *Remissvar Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn, Dnr Å2024-1562*. (2024).

⁷⁴ U. von der Leyen. *Mission Letter Christophe Hansen*. (2024), s. 5.

väntas presenteras längre fram. Fördelningen av medlen kommer sannolikt aviseras i samband med den uppdaterade Livsmedelsstrategin 2.0. Livsmedelsstrategin 2.0 kan också potentiellt påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet. Investeringsstödet för konkurrenskraft inom den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 kan väntas innebära medel till industrin. Stödet kommer att hanteras av Statens jordbruksverk men Tillväxtverket skulle kunna involveras givet myndighetens uppdrag inom bland annat industri, konkurrenskraft, norra Sverige och kapitalförsörjning och bör kunna se över investeringslösningar.

Möjligtvis kan produktivitetskommissionens förslag till översyn av bostadspolitiken och tillståndsprocesserna och förenkling kopplade till dessa komma att påverka Tillväxtverkets uppdrag eller verksamhet indirekt.

Det ökade politiska fokuset på försörjningsberedskap kan påverka Tillväxtverkets uppgift att främja tillgängligheten till och genomföra analyser av grundläggande kommersiell service och viss offentlig service för företag och medborgare i serviceglesa områden. Även pågående uppdrag kopplade till bland annat att fördela medel till kommersiell service i gles- och landsbygder, ta fram metodstöd för regionala serviceprogram, samt fördela medel till särskilt driftstöd i sårbara och utsatta glesbygdsområden, kan komma att beröras av den politiska utvecklingen på detta område och vara relevanta kan vara relevanta ur ett beredskapsperspektiv och påverkas.

En ny vision inom EU kopplad till jordbruk och livsmedel kan väntas påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet indirekt i det fall att den påverkar förutsättningarna för Livsmedelsstrategin.

5.3. Näringspolitik

5.3.1. Konkurrenskraft, industrifrågor och företagens gröna och digitala omställning

Tillväxtverket fick under hösten 2024 nya uppdrag kopplade till grön omställning. Tillväxtverket har fått i uppdrag att erkänna strategiska tillverkningsprojekt enligt förordningen om nettonollindustrin.⁷⁵ Däremot har ingen myndighet ännu tilldelats uppdraget i förordningen att ansvara för övervakning av värdekedjor. Tillväxtverket har förordat att myndigheten själv tilldelas det ansvaret.⁷⁶ Varje medlemsland ska rapportera resultatet av övervakningen vart fjärde år, med start den 15 mars 2027.⁷⁷ Regeringens beslut om ansvar för att genomföra övervakningen kan därför väntas innan dess. Inte heller uppgiften att samla in och online, på ett ställe, tillgängliggöra information om finansieringsmöjligheter, tjänster

⁷⁵ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024:25:1, Utgiftsområde 24*. (2024), s. 41, 46.

⁷⁶ Tillväxtverket. *Analys av genomförandet av förordningen om nettonollindustrin, Å 2024–105:01*. (2024), s. 61.

⁷⁷ Europeiska unionens officiella tidning. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1735*. (2024), s. 57.

för affärsstöd, tillståndsprocesser och kontaktpunkter, enligt förordningen om nettonollindustrin liksom förordningen om kritiska råmaterial och ändringarna av den förordningen, har tilldelats någon myndighet i nuläget. Enligt förordningen om kritiska råmaterial ska även stora företag som använder sig av strategiska råmaterial för att tillverka vissa i förordningen utpekade produkter identifieras. Inte heller detta uppdrag har tilldelats. Tillväxtverket har även fått i uppgift att representera Sverige vid förhandlingar om sekundärlagstiftning i expertgruppen för nettonolltekniker och försörjningskedjor samt i kommittén för nettonollteknik. Innan årsskiftet ska även plattformen för ett nettonoll-Europa ha sitt första möte. I samband med det är sannolikheten stor att ett antal arbetsgrupper inrättas, där vissa kan väntas behandla frågor som berör Tillväxtverkets uppdrag om erkännande av strategiska projekt. Tillväxtverkets deltagande i vissa av arbetsgrupperna kan därför potentiellt bli aktuellt.

Regeringen har även beslutat om en kommitté i form av ett accelerationskontor för att underlätta industrins omställning till fossilfria produktionsprocesser, exempelvis genom att bidra till en mer effektiv tillståndsprovning, andra åtgärder inom statlig förvaltning och identifiera och omhänderta investerings- och etableringshinder. Kommittén ska föra en nära dialog med Tillväxtverket.⁷⁸

Tillväxtverket har i tillägg fått i uppdrag att genomföra och förstärka insatser för att definiera och undanröja hinder för industrins konkurrenskraft och gröna omställning i hela Sverige och ska under genomförandet ha kontakt med Accelerationskontoret. Det senare uppdraget ska slutredovisas senast den 15 mars 2027 i samband med uppdraget att samordna arbetet på nationell nivå för att stödja nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län slutredovisas.⁷⁹

På den nationella politiska arenan väntas en ny industristrategi och en innovationsproposition har presenterats. Regeringen har aviserat en ny industristrategi som ska sätta ramarna för hur Sverige ska vara världsledande inom innovation och hållbar industriell produktion av varor och tjänster.^{80,81} Vinnova har haft i uppdrag att identifiera och föreslå strategiskt viktiga tekniker för Sverige⁸² och rekommenderar i sin rapport att regeringen satsar på en sammanhållen teknikpolitik inom sex prioriterade teknikområden: artificiell intelligens och autonoma system för samhällsomställning; avancerad digital teknik för produktivitet och säkerhet; kvantteknik för säkerhet och industriella tillämpningar; energiteknik för fossilfri elektrifiering; material- och produktionsteknik för omställning; bioteknik för hälsa och klimatomställning.

⁷⁸ Regeringen. *Kommittédirektiv - Accelerationskontor för att underlätta industrins omställning*. (2024), s. 1 och 4.

⁷⁹ Regeringen. *Uppdrag till Tillväxtverket att genomföra insatser för industrins konkurrenskraft och gröna omställning*. (2024), s. 1.

⁸⁰ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2023/24:1 Utgiftsområde 24*. (2024), 42.

⁸¹ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024:25:1, Utgiftsområde 24*. (2024), s. 41.

⁸² Regeringen. *Uppdrag att identifiera och föreslå strategiskt viktiga tekniker för Sverige*. (2024), s. 1–3.

Regeringen har också beslutat om en utredning som ska bidra till att stärka och utveckla Sveriges internationella klimatarbete. Utredaren ska kartlägga möjligheter för svenska företag att bidra i genomförandet av andra länders nationella klimatplaner och föreslå åtgärder där utökade eller stärkta svenska insatser kan bidra till att driva på klimatarbetet i andra länder. Vidare ska bland annat affärsmöjligheter för svenska företag i genomförandet av andra länders nationella klimatplaner kartläggas. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2026.⁸³ Vinnova framhåller att inom varje teknikområde behövs en kombination av forskningssatsningar, infrastruktur för forskning och tester, utvecklade förutsättningar för startup-bolag, samverkan mellan olika aktörer och nationell finansiering som kan växla upp effekten av EU:s satsningar. Vidare föreslås bland annat att regeringen tar initiativ till en funktion för styrning och koordinering av Sveriges teknikpolitik.⁸⁴ Slutsatserna i denna analys kan delvis komma att påverka den nya industristrategins innehåll och inriktning.

Regeringen presenterade i december 2024 en forsknings- och innovationsproposition som riktar in sig på excellens, internationalisering och innovation. Propositionen lyfter bland annat Sveriges forsknings- och teknikintensiva näringsliv och regeringen föreslår bland annat åtgärder som syftar till att främja forskning och innovation för banbrytande och strategisk teknik. Även exempelvis forskning som bidrar till kunskap och innovation för att genomföra den gröna omställningen på bästa sätt nämns.⁸⁵

Flera politiska åtgärder kopplas till en ökad och trygg energiförsörjning, både i form av policyåtgärder och pågående utredningar. Energiförsörjningen är en förutsättning för exempelvis grön och digital omställning och industriell omvandling, inklusive nyindustrialisering och samhällsomvandling i Norrbottens och Västerbottens län. Budgetpropositionen för 2025 innehöll flera åtgärder som syftar till att säkra en ökad och trygg energiförsörjning. Detta inkluderar åtgärder i energisystemet, förutsättningar för ny kärnkraft, effektivare utbyggnad av vindkraft och transportsektorns klimatomställning.⁸⁶ Ett flertal utredningar har också beslutats, såsom Ett elsystem med tydligt systemansvar, hög leveranssäkerhet och långsiktiga planeringsförutsättningar som ska slutredovisas den 25 april 2025,⁸⁷ En nationell samordnare för utbyggnad av kärnkraft som ska slutredovisas den 31 december

⁸³ Regeringen. *Kommittédirektiv – Utveckla och stärka det svenska internationella klimatarbetet.* (2024), s. 1.

⁸⁴ J. Dypbukt, K. Hallding, D. Johansson, N. Lundin., G. Marklund, L. Stenberg, A. Zika-Viktorsson. *Strategiska tekniker för Sverige.* (2024), s. 4–5.

⁸⁵ U. Kristersson. *Regeringens proposition 2024/25:60, Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta.* (2024), s. 2, 83.

⁸⁶ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024:25:1, Utgiftsområde 21.* (2024), s. 29–32.

⁸⁷ Regeringen. *Kommittédirektiv – Ett elsystem med tydligt systemansvar, hög leveranssäkerhet och långsiktiga planeringsförutsättningar.* (2024), s.1.

2026,⁸⁸ samt Ny kärnkraft i Sverige – ett andra steg som ska slutredovisas den 27 februari 2026.⁸⁹

Kommittén Initiativet Fossilfritt Sverige ska bland annat stödja näringslivets omställning till fossilfrihet och analysera hur Fossilfritt Sveriges arbetsätt kan få fortsatt användning och spridning både nationellt och internationellt samt hur verksamheten skulle kunna organiseras och finansieras efter 2024. Detta ska slutredovisas den 31 december 2024.⁹⁰ Fossilfritt Sverige publicerade i november 2024 en rapport där de har studerat hur fyra generella hinder för grön omställning (långsamma och oförutsägbara tillståndprocesser, otydlighet gällande kortsiktig tillgång till billig fossilfri el, kompetensbrist och brist på riskdelningsmodeller för långsiktiga och stabila spelregler) kan undanröjas och hanteras under regeringens hittillsvarande mandatperiod. I rapporten konstateras det att det finns behov av ökad tydlighet och minimerad politisk risk för företag. Vidare dras slutsatsen att regeringen har tagit sin an de fyra hindren på ett effektivt sätt och att Sverige har unika förutsättningar att öka takten i utvecklingen av fossilfri konkurrenskraftig industri. Vidare föreslås 13 prioriterade politiska åtgärder framöver, främst med fokus på finansiering och marknad med beröring på bland annat Klimat- och Industrikliven, liksom att bidrag till hamnar och flygplatser bör villkoras klimatkrav. Övriga förslag till åtgärder berör bland annat att regeringen bör se över det kommunala vetot och att klimaträttsutredningens förslag om förhandsbesked genomförs.⁹¹

Betänkanden om cirkulär ekonomi och artificiell intelligens har presenterats. Kommittén om ekonomiska styrmedel för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi presenterade sitt betänkande i oktober 2024. I betänkandet konstateras bland annat att flera myndigheter, däribland Tillväxtverket, har stark beröring med cirkulär ekonomi, även om begreppet inte finns med i Tillväxtverkets instruktion. Kommittén föreslår inga konkreta författningsförslag, men konstaterar att ekonomiska styrmedel har en roll att spela för att en samhällsekonomisk effektiv omställning till en mer cirkulär ekonomi ska utvecklas.⁹²

Kommittén AI-kommissionen hade i uppdrag att identifiera behov av och lämna förslag till åtgärder som kan bidra till att stärka utvecklingen och användningen av artificiell intelligens i Sverige på ett hållbart sätt.⁹³ I betänkandet lämnas konkreta förslag för att utveckla användningen av AI inom offentlig förvaltning, underlätta för innovation och bidra till en säker och etisk utveckling av tekniken. Förslagen har grupperats i fem kluster: Politiskt ledarskap behövs, Ett kunskapslyft för alla,

⁸⁸ Regeringen. *Kommittédirektiv – En nationell samordnare för utbyggnad av kärnkraft*. (2024), s. 1.

⁸⁹ Regeringen. *Kommittédirektiv – Ny kärnkraft i Sverige – ett andra steg*. (2023), s.1–2.

⁹⁰ Regeringen. *Kommittédirektiv – Tilläggsdirektiv till Initiativet Fossilfritt Sverige*. (2022), s. 1.

⁹¹ Fossilfritt Sverige. *De fyra största hindren för industrins klimatomställning*. (2024), s. 3–4, 38–39.

⁹² C G. Fernlund, M. Ljunggren, P. Söderholm. *Om ekonomiska styrmedel för en mer cirkulär ekonomi*. (2024), s. 15.

⁹³ Regeringen. *Kommittédirektiv – Förstärkt AI-förmåga i Sverige*. (2023), s.1.

Framtidssäkrad välfärd, Forskning i världsklass, samt Innovation för utveckling. Bland annat presenteras förslag till nya utredningar, uppdrag till myndigheter och utökat statligt åtagande i form av finansiering.⁹⁴ Europeiska rådet har uppmanat kommissionen att presentera förslag i syfte att stärka EU:s tekniska förmåga, påskynda den digitala omvandlingen i alla branscher, tillvarata dataekonomins möjligheter samtidigt som integritet och säkerhet säkerställs, samt främja utvecklingen av innovativ teknik senast i juni 2025.⁹⁵

Kvinnors företagande kan väntas fortsatt vara en prioriterad fråga för regeringen i syfte att bland annat stärka Sveriges konkurrenskraft. Flera uppdrag är redan beslutade, såsom uppdraget till Tillväxtverket att genomföra insatser som syftar till att förbättra förutsättningarna för kvinnors företagande och ägande.⁹⁶ I budgetpropositionen betonar regeringen att förutsättningarna för kvinnor att driva och utveckla företag ska förbättras. Regeringen uttryckte också en förväntan på Tillväxtverket att inom ramen för uppdraget ska bidra till att offentliga insatser binder samman olika politikområden för att stärka kvinnors ställning som företagare och samtidigt bidra till ökade investeringar i svenska företag.⁹⁷

Inom EU prioriterar regeringen bl.a. konkurrenskraftsfrågor och motsäger sig kortsiktiga europeiska regleringar. Regeringen stödjer att konkurrenskraft står högt på EU:s agenda och framhåller i EU-deklarationen behovet av bland annat en starkare inre marknad med färre hinder, mer fossilfri energi, fler världsledande universitet och mer spetsforskning, en stark frihandelsagenda och mindre byråkrati. Regeringen menar vidare att fokus behöver ligga på långsiktiga nationella reformer, inte kortsiktiga europeiska regleringar.⁹⁸

EU väntas fokusera sin näringspolitik på att hantera de utmaningar som har identifierats i Draghis och Lettas rapporter och åtgärder som syftar till att stärka konkurrenskraften. Mer fokus på industripolitik men minskat fokus på små o. Näringspolitiken kopplad till grön omställning som förs just nu, särskilt inom EU, lägger stor vikt vid industriperspektivet. Den gröna given och dess åtgärder framhåller dock att för att uppnå EU:s klimatmål och för att främja grön omställning behövs bredare lösningar och exempelvis små och medelstora företags roll i detta har till viss del tonats ned på den politiska arenan den senaste tiden.⁹⁹ Enligt Europeiska rådet ska EU, medlemsländerna och andra intressenter prioritera arbetet med att hantera de utmaningar som Draghi och Letta har identifierat i sina rapporter. Europeiska rådet har bland annat uppmanat till fler ansträngningar för att stärka EU:s konkurrenskraft,

⁹⁴ C-H. Svanberg. *AI-kommissionens färdplan för Sverige*. (2024), s. 14.

⁹⁵ Europeiska rådet. *Budapestförklaringen om den nya given för den europeiska konkurrenskraften*. (2024).

⁹⁶ Regeringen. *Uppdrag om kvinnors företagande och ägande*. (2023), s. 1.

⁹⁷ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024:25:1, Utgiftsområde 24*. (2024), s. 38.

⁹⁸ U. Kristersson. *EU-deklarationen – regeringens prioriteringar i EU-arbetet*. (2024), s.3–4.

⁹⁹ Europeiska kommissionen. *Meddelande från Europeiska kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén – Den europeiska gröna given*. (2024).

stärka den ekonomiska motståndskraften, säkra industriell omvandling och uppnå den inre marknadens fulla potential. De betonar också vikten av att effektiva åtgärder vidtas skyndsamt.^{100,101}

Även EU väntas besluta om en ny industristrategi. Europeiska rådet har framhållit ambitionen att förbättra förutsättningarna för konkurrenskraft och att nå EU:s klimatmål, dvs. nå klimatneutralitet senast 2050 och nettonegativa utsläpp därefter.¹⁰² Detta kopplar Europeiska rådet till förenklade tillståndprocesser, tillgång till prisvärd energi, infrastruktur, finansiering, marknader och kompetens, samt lika villkor. Von der Leyen har aviserat att en ny industristrategi, *Clean Industrial Deal*, för konkurrenskraftiga industrier och kvalificerade jobb ska presenteras inom de hundra första dagarna efter att den nya kommissionen har tillträtt.^{103,104} Detta fick stöd i Draghis rapport som framhåller att de övergripande åtgärderna som bör ingå i en ny industristrategi bör inkludera fullt genomförande av den inre marknaden, industri-, konkurrens- och handelspolicyer, finansiering av åtgärderna, liksom reform av EU:s styrning, ökad koordinering och minskad regelbörda.¹⁰⁵ Även Europeiska rådet har gett stöd till detta och framhåller att syftet är att säkerställa industriell förnyelse och utfasning av fossila bränslen, samtidigt som EU ges möjlighet att fortsätta vara ett industriellt och tekniskt kraftcentrum.¹⁰⁶ Draghi föreslog i sin rapport även ett *Competitiveness Coordination Framework*, vilket skulle vara ett verktyg för att samordna EU:s industripolitik och bistå i att omsätta EU-övergripande mål kopplade till konkurrenskraft i nationella policyåtgärder, främja koordinering mellan medlemsstater och säkerställa finansiering för strategiska prioriteringar.¹⁰⁷

Kommissionen planerar att presentera nya lagstiftningsförslag som berör industrins gröna och digitala omställning, samt innovation. I tillägg till strategin har även en *Industrial Decarbonisation Accelerator Act* aviserats av von der Leyen. Den ska bland annat säkerställa att investeringar riktas mot europeisk industri och infrastruktur, med särskilt fokus på energiintensiva sektorer.^{108,109,110} Vidare har hon aviserat en *Circular Economy Act*, vars syfte ska vara att skapa marknadsefterfrågan på

¹⁰⁰ Europeiska rådet. *European Council meeting (17 Oct 2024) – conclusions*. (2024), s. 8–9.

¹⁰¹ Europeiska rådet. *Budapestförklaringen om den nya given för den europeiska konkurrenskraften*. (2024).

¹⁰² Europeiska kommissionen. *Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Den europeiska gröna given*. (2019), s. 4-5.

¹⁰³ U. von der Leyen. *Europe's Choice – Political Guidelines for the next European Commission 2024-2029*. (2024), s. 6.

¹⁰⁴ U. von der Leyen. *Mission Letter Stéphane Séjourné*. (2024), s. 6.

¹⁰⁵ M. Draghi. *The Future of European Competitiveness - Part A*. (2024), s. 10-11, 46-48.

¹⁰⁶ Europeiska rådet. *Budapestförklaringen om den nya given för den europeiska konkurrenskraften*. (2024).

¹⁰⁷ M. Draghi. *The future of European competitiveness – Part B*. (2024), s. 308.

¹⁰⁸ U. von der Leyen. *Europe's Choice – Political Guidelines for the next European Commission 2024-2029*. (2024), s. 8.

¹⁰⁹ U. von der Leyen. *Mission Letter Wopke Hoekstra*. (2024), s. 5.

¹¹⁰ U. von der Leyen. *Mission Letter Stéphane Séjourné*. (2024), s. 5.

sekundära material och en inre marknad för avfall, särskilt när det gäller kritiska råmaterial.¹¹¹ Europeiska rådet har uppmanat kommissionen att presentera denna rättsakt.¹¹² Draghi föreslog även en *EU Industrial Action Plan for the Automotive Sector*, ett handlingsprogram för bilindustrin i syfte att möta klimatmålen.¹¹³ Vidare har Europeiska rådet aviserat en ny strategi för den inre marknaden, som ska beslutas i juni 2025.¹¹⁴ Även en *EU Cloud and Development Act* och utvecklandet av en EU-gemensam molnpolicy har aviserats.¹¹⁵

I Draghis rapport anges att ett av huvudmålen bör vara att stänga innovationsklyftan till USA och Kina genom att koordinera forskningsfinansiering och göra det enklare att kommersialisera forskning. Detta i syfte att stärka EU:s konkurrenskraft.¹¹⁶ Gemensam finansiering av forskning och utveckling och en förstärkning och fokusering av EU:s innovationsfond föreslås i detta syfte.¹¹⁷ Kommissionen har satt upp mål för det europeiska forskningsområdet (ERA) och konstaterade i oktober 2024 att för att uppnå dessa gemensamma mål behövs investeringar och reformer prioriteras, tillgången till excellens förbättras, forskning och innovation omsätts i ekonomin och det europeiska forskningsområdet fördjupas.¹¹⁸ Kommissionen har även aviserat att de planerar att föreslå en *European Innovation Act* i syfte att effektivisera EU:s regelverk, underlätta tillgången till riskkapital för europeiska innovativa s.k. startups och scaleups, stödja testning (exempelvis i form av s.k. regulatoriska sandlådor) och introducera nya lösningar och tekniker. Även en *Advanced Materials Act* har aviserats, vilken bland annat ska stödja forsknings- och innovationsprocessen av avancerade material fram till tillverkning och distribution.¹¹⁹ Europeiska rådet har framhållit att utgiftsmålet för forskning och utveckling om tre procent ska uppnås senast 2030 och att de är redo att arbeta för förslaget i Lettas rapport om en femte frihet för forskning och innovation, i syfte för att stärka forskning, innovation och utbildning på den inre marknaden.¹²⁰

EU:s ambition att öka inhemsk produktionskapacitet av nettonollteknik och andra utvalda strategiska tekniker kopplas till EU:s klimatmål och minskade sårbarheter. Europeiska rådet har betonat vikten av den europeiska entreprenörskapsandan som drivkraft för den gröna omställningen och har åtagit sig

¹¹¹ U. von der Leyen. *Mission Letter Jessica Rosvall*. (2024), s. 5.

¹¹² Europeiska rådet. *Budapestförklaringen om den nya given för den europeiska konkurrenskraften*. (2024).

¹¹³ M. Draghi. *The future of European competitiveness – Part B*. (2024), s. 152.

¹¹⁴ Europeiska rådet. *Budapestförklaringen om den nya given för den europeiska konkurrenskraften*. (2024).

¹¹⁵ U. von der Leyen. *Mission Letter Henna Virkkunen*. (2024), s. 6–7.

¹¹⁶ M. Draghi, *The Future of European Competitiveness – Part A*. (2024), s. 29–31.

¹¹⁷ Ibid, s. 52–57.

¹¹⁸ Europeiska kommissionen. *Implementation of the European Research Area (ERA) – Strengthening Europe’s Research and Innovation: the ERA’s Journey and Future Directions*. (2024), s. 2.

¹¹⁹ U. von der Leyen. *Mission Letter Ekaterina Zaharieva*. (2024), s. 5.

¹²⁰ Europeiska rådet. *Budapestförklaringen om den nya given för den europeiska konkurrenskraften*. (2024).

att tillhandahålla ett stabilt och förutsägbart ramverk för detta. Rådet menar att de ska skapa en mer stödjande miljö för att skala upp Europas tillverkningskapacitet av nettonolltekniker och -produkter. Detta kopplas både till EU:s klimatmål och till minskat beroende av tredje land för produktion av strategiska varor och på så sätt ökad motståndskraft. För att bygga industriell styrka inom nyckelsektorer krävs det också, enligt Europeiska rådet, att unionen säkerställer rättvis konkurrens och lika villkor både inom EU och globalt, samt bekämpar orättvisa metoder.¹²¹

Under de senaste åren har kommissionen genomfört flera analyser för att identifiera strategiska beroenden¹²² och strategiska tekniker¹²³ för EU:s ekonomiska säkerhet. EU:s näringspolitik, i synnerhet industripolitiken med fokus på beroenden och produktionskapacitet, utgår sedan dess bland annat från dessa analyser. Europeiska rådet har uttryckt stöd för en ny halvledarstrategi liksom en långsiktig plan för kvant¹ och von der Leyen avser att kommissionen ska utveckla en strategi för halvledare och en långsiktig *EU Quantum Chips plan*, samt revidera halvledarakten i syfte att utöka den.^{124, 125} Hon planerar också för att kommissionen ska ta fram en handlingsplan för stål och metall.¹²⁶ Europeiska rådet har dessutom framhållit att de ska stärka EU:s forsknings- och innovationskapacitet inom framväxande och möjliggörande teknik, s.k. KET:s.¹²⁷ Kommissionären för välbefinnande och industristrategi har sagt att han planerar att presentera handlingsplaner för energiintensiva industrier, såsom stål-, aluminium- och bilindustrin, samt även för cleantech, digital tech och bioteknik, samt kemiindustrin.¹²⁸ Kommissionären har i tillägg skriftligen meddelat att han kommer att ta fram en handlingsplan för stål och metaller, sannolikt samma plan som åsyftades i det muntliga inlägget. Handlingsplanen ska syfta till att hantera de negativa effekterna av global överkapacitet och höga energipriser. Den bör också säkerställa att handelspolitiken ytterligare bidrar till industrins långsiktiga konkurrenskraft och minskning av koldioxidutsläpp.¹²⁹

Prisvärda energipriser i EU kopplas till stärkt konkurrenskraft och flera förslag på området kan väntas. I ordförandeskapets slutsatser efter Konkurrenskraftsrådets (KKR) möte i november 2024 identifieras höga energikostnader som ett hinder för konkurrenskraft och tillväxt inom energiintensiva sektorer, men även potentiellt ett hinder för digitalisering och spridning och

¹²¹ Europeiska rådet. *Strategic Agenda 2024–2029*. (2024).

¹²² Europeiska kommissionen. *EU strategic dependencies and capacities: second stage of in-depth reviews*. (2022).

¹²³ Europeiska kommissionen. *Annex to the Commission Recommendation on critical technology areas for the EU's economic security for further risk assessment with Member States*. (2023).

¹²⁴ U. von der Leyen. *Europe's Choice – Political Guidelines for the next European Commission 2024-2029*. (2024), s. 89.

¹²⁵ U. von der Leyen. *Mission Letter Henna Virkkunen*. (2024), s. 7.

¹²⁶ U. von der Leyen. *Mission Letter Stéphane Séjourné*. (2024), s. 7.

¹²⁷ Europeiska rådet. *Strategic Agenda 2024–2029*. (2024).

¹²⁸ Europaparlamentet. *Verbatim report of the confirmation hearing - Confirmation hearing of Stéphane Séjourné*. (2024), s. 4–5.

¹²⁹ Europaparlamentet. *QUESTIONNAIRE TO THE COMMISSIONER-DESIGNATE Stéphane SÉJOURNÉ*, (2024), s. 12.

användning av artificiell intelligens.¹³⁰ Von der Leyen har framhållit att en *Action Plan for Affordable Energy Prices* ska presenteras, kopplad till den kommande *Clean Industrial Deal*.¹³¹

Även i Draghis rapport framhålls behovet av sänkta energikostnaderna och installation av ren energi i syfte att stärka konkurrenskraften och framhåller dessutom att det är en möjlighet för den industri som producerar teknik för dessa energislag.¹³²

Energifrågan är högt upp på EU:s politiska agenda, Europeiska rådet har bland annat betonat vikten av energisuveränitet och klimatneutralitet senast 2050, samt åtgärder för att ta itu med den situation som har uppstått till följd av höga och volatila elpriser i Europa och deras orsaker.¹³³ Flera förslag kopplade till energimarknaden och tillgången till energi kan väntas, men det är i nuläget oklart hur dessa förslag kommer se ut eller hur snabbt de kan väntas presenteras.

Ny konkurrenskraftsfond föreslås och möjligtvis kan medel som syftar till att stärka konkurrenskraft prioriteras i EU:s nästa fleråriga budgetram. För att stärka EU:s konkurrenskraft och hantera de utmaningar som kopplar till detta kommer det, enligt Europeiska rådet, kommissionen och Draghis rapport, att krävas betydande gemensamma investeringar och mobilisering av både offentlig och privat kapital. En öppen ekonomi och den inre marknaden framhålls som avgörande för detta.^{134,135,136,137}

I ordförandeskapets slutsatser från KKR-mötet i november 2024 framkommer att de överväger att de medel som syftar till att främja konkurrenskraften i europeisk produktion, inklusive produktion av ren teknik, ska prioriteras och effektiviseras. KKR menar vidare att konkurrenskraftsfonden bör användas för att investera i viktiga strategiska tekniker i syfte att stärka EU:s innovation, konkurrenskraft och motståndskraft, samt framför allt för att stödja s.k. viktiga projekt av gemensamt intresse (IPCEI). Det framhålls vidare att den nya fonden säkerställa utvecklingen och produktionen av strategiska nyckeltekniker i Europa genom att använda EU-medel för att lyfta delar av privata investeringars risk och genom ett enklare EU-finansieringssystem som täcker hela investeringskedjan.¹³⁸

¹³⁰ Europeiska rådet. *Presidency conclusions on the future of European competitiveness*. (2024), s. 6.

¹³¹ U. von der Leyen. *Mission Letter Dan Jørgensen*. (2024), s. 5.

¹³² M. Draghi, *The Future of European Competitiveness – Part A*. (2024), s. 46–48.

¹³³ Europeiska rådet. *Budapestförklaringen om den nya given för den europeiska konkurrenskraften*. (2024).

¹³⁴ Europeiska rådet. *Strategic Agenda 2024–2029*. (2024).

¹³⁵ Europeiska rådet. *Budapestförklaringen om den nya given för den europeiska konkurrenskraften*. (2024).

¹³⁶ U. von der Leyen. *Europe's Choice – Political Guidelines for the next European Commission 2024-2029*. (2024).

¹³⁷ M. Draghi, *The Future of European Competitiveness – Part A*. (2024), s. 13-14, 29-31, 61-62.

¹³⁸ Europeiska rådet. *Presidency conclusions on the future of European competitiveness*. (2024), s. 9.

Von der Leyen har aviserat att kommissionen kommer att förslå en europeisk konkurrenskraftsfond som bland annat ska stödja IPCEI så att fler medlemsländer kan delta i gränsöverskridande projekt, troligtvis fokuserade på strategiska nyckelsektorer identifierade i europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP).¹³⁹ Det har även spekulerats i att kommissionen planerar för en mer omfattande omorganisering av EU:s forskningsfinansiering så att den samlas i en gemensam organisation, vilket skulle beröra Horisont Europa Pelare 1 och 2, Europeiska forskningsrådet (ERC), Europeiska innovationsrådet (EIC), Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT), Innovationsfonden, EU4Health, EU:s rymdprogram, Digitala Europa, InvestEU och programmet för den gemensamma marknaden. Detta skulle således inkludera merparten av direkt förvaltande EU-fonder till små och medelstora företag.¹⁴⁰ Som komplement till fonden planerar kommissionen även för att ett nytt koordineringsverktyg för konkurrenskraft utvecklas.¹⁴¹¹⁴² Kommissionären för välstånd och industristrategi har framhållit att det inte handlar om att ta bort existerande fonder som syftar till att finansiera konkurrenskraft, utan att förenkla och skapa en enskild ingång för företag som söker finansiering och möjliggöra stöd hela vägen från uppstarts- till uppskalningsfas.¹⁴³

En knäckfråga kopplad till bland annat konkurrenskraftsfonden, förslagen i Draghis rapport och förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram kommer sannolikt att vara hur EU:s finansiella stöd på området ska utformas och organiseras, samt hur omfattande finansiering som behövs för att uppnå målen. Kommissionen strävar sannolikt efter en bredare organisatoriskt samlande roll för konkurrenskraftsfonden än Rådet. Draghi förordar i sin rapport en översyn över framför allt finansiella synergier mellan olika EU-program men nämner inte organisatoriska synergier.¹⁴⁴ Kommissionen och Draghi är överens om att det behövs mer finansiering och de, tillsammans med Europeiska rådet, har framhållit vikten av effektivare användning av tillgängliga medel. Kommissionens expertgrupp för det tionde ramprogrammet för Horisont Europa förordar i en rapport en dryg fördubbling av finansieringen, samt organisatoriskt samlande av alla forskningsfinansierande program under strategiskt oberoende forskningsråd.¹⁴⁵

Likaså väntas frågan om EU:s statsstödsregler bli en knäckfråga för medlemsländerna framöver. Europeiska rådets ambition är att de under

¹³⁹ U. von der Leyen. *Europe's Choice – Political Guidelines for the next European Commission 2024-2029*. (2024), s. 12.

¹⁴⁰ Science Business. *Commission prepares to bundle all research and innovation money into competitiveness fund*. (2024). <https://sciencebusiness.net/fp10/commission-prepares-bundle-all-research-and-innovation-money-competitiveness-fund> (2024-10-24).

¹⁴¹ U. von der Leyen. *Mission Letter Valdis Dombrovskis*. (2024), s. 5–6.

¹⁴² U. von der Leyen. *Mission Letter Stéphane Séjourné*. (2024), s. 6.

¹⁴³ Europaparlamentet. *Verbatim report of the confirmation hearing - Confirmation hearing of Stéphane Séjourné*. (2024), s. 5–6.

¹⁴⁴ M. Draghi, *The Future of European Competitiveness – Part A*. (2024), s. 61-62.

¹⁴⁵ Europeiska kommissionen. *Align, Act, Accelerate - research, technology and innovation to boost European competitiveness*. (2024), s. 42, 66.

kommissionens kommande mandatperiod, 2024–2029, kommer att säkerställa ett balanserat och effektivt ramverk för statsstöd och konkurrens.¹⁴⁶ Det är dock oklart i nuläget huruvida EU kommer att återgå till sina striktare statsstödsregler och att den temporära statsstödsmekanismen (TCTF) inte förlängs ytterligare eller fortsätta tillämpa rådande undantag som innebär lättnader av statsstödsreglerna. Det har även indikerats att Kommissionen planerar för ett nytt särskilt statsstödsramverk inom ramen för *Clean Industrial Deal*, i syfte att främja investeringar i ren energi, avkarbonisering och resiliens. Det är i nuläget oklart vad ett sådant ramverk kommer att innehålla och vilka andra statsstödsregler som kan komma att gälla i dessa fall.¹⁴⁷

5.3.2. Kompetensförsörjning i näringslivet

Nya uppdrag och åtgärder kopplade till bland annat utbildning, praktik och migration syftar till att stärka tillgången till kvalificerad arbetskraft i Sverige och EU. Både Sverige och EU har signalerat om och börjat genomföra en bitvis mer restriktiv migrationspolitik med ett ökat fokus på kvalificerad arbetskraftinvandring. Ett exempel är att ersättningsnivån för expertskatt kommer att sänkas med målet att skapa bättre förutsättningar för företag att attrahera och behålla internationell nyckelkompetens och gynna svensk konkurrenskraft.¹⁴⁸ Utredningen om en behovsprövad arbetskraftsinvandring har dessutom föreslagit skärpta krav för att ett arbetstillstånd ska kunna beviljas utlänningar.¹⁴⁹ Tillväxtverket har framhållit i sitt remissvar att en sänkning av expertskatten skulle kunna påverka konkurrenskraften positivt.¹⁵⁰

Dessutom lämnade regeringen i september en proposition kopplad till EU:s nya blåkortsdirektiv som är ett kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd som beviljas tredjelandsmedborgare som har ett anställningsavtal för högkvalificerad anställning och uppfyller övriga krav.¹⁵¹ Regeringen kommer också stärka Svenska institutet och Business Swedens arbete med talangattraktion under 2025 genom informationsinsatser i tech-kluster i andra länder med mera.¹⁵²

Enligt budgetpropositionen för 2025 kommer Tillväxtverket att tilldelas ett nytt uppdrag att arbeta med ett nytt Jobbsprång.¹⁵³ Tillväxtverkets roll i detta uppdrag är huvudsakligen administrativ.

¹⁴⁶ Europeiska rådet. *Strategic Agenda 2024–2029*. (2024).

¹⁴⁷ T. Ribera. *Competition policy adapted to the new global realities Annual CRA Brussels Conference 2024*. (2024).

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_24_6341 (2024-12-10).

¹⁴⁸ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024/25:1, Volym 1*. (2024), s. 231–233.

¹⁴⁹ A-J. Eriksson. *Nya regler för arbetskraftsinvandring m.m.* (2024), s.

¹⁵⁰ Tillväxtverket. *Remissvar – PM Sänkt ersättningsnivå för expertskatt, Dnr Ä2024-929*. (2024), s. 1.

¹⁵¹ U. Kristersson. *Regeringens proposition 2024/25:18*. (2024).

¹⁵² E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024/25:1, Utgiftsområde 24*. (2024), s. 82.

¹⁵³ Ibid, s. 38–39, 47.

Regeringen avser dessutom att utreda hur lärosätenas utbildningsutbud kan styras mer effektivt, exempelvis genom prioriterade områden och ökad effektivitet i resursfördelningssystemet, mot ett utbildningsutbud av hög kvalitet som är relevant för samhällets och arbetsmarknadens behov av framtida kompetens, samtidigt som möjligheterna till bildning är goda.¹⁵⁴

Förmågan att attrahera kvalificerad arbetskraft kopplas samman med innovationsförmåga och därigenom konkurrenskraft. Europeiska rådet har betonat att de kommer att investera i människors kompetens, utbildning och uppmuntra rörlighet av kvalificerad arbetskraft inom och bortom EU.¹⁵⁵ Kompetensförsörjning är också en genomgående förutsättning för förslagen i Draghis rapport. Han föreslår bland annat *Union of Skills* i syfte att säkerställa tillgången till kompetens av hög kvalitet och kompetensutvecklingen.¹⁵⁶ Von der Leyen har lyft vikten av att attrahera nya kompetent arbetskraft och behålla kompetens i Europa i syfte att vara ledande inom innovation.¹⁵⁷ Hon framhåller vidare att kommissionen ska bistå medlemsländer och företag med laglig migration baserad på EU:s kompetensbehov.

Kommissionen kommer att bistå i matchningen av kompetens hos tredjelandsmedborgare som kan möta behovet på arbetsmarknaden inom EU och genom harmoniserade regler för erkännande av kvalifikationer ska EU göra det lättare att attrahera personer med rätt kompetens.¹⁵⁸

5.3.3. Förenkling

Regeringen har beslutat om uppdrag och utredningar som syftar till att förenkla att driva företag och förbättra tillståndprocesser. Regeringen menar att det behöver bli enklare att driva företag i Sverige, bland annat genom att ta bort onödiga regler.¹⁵⁹ Under 2024 har regeringen inrättat ett förenklingsråd, ett implementeringsråd och ett accelerationskontor som alla har uppdrag som berör regelförenkling och tillståndprocesser. Förenklingsrådet har inrättats på Tillväxtverket och ska identifiera och ta fram förslag till förenklingsåtgärder kopplade till befintliga lagar och regler i syfte att minska företagets regelbörda och kostnader till följd av regler.¹⁶⁰

Implementeringsrådet ska bistå regeringen i arbetet med att stärka svenska företags konkurrenskraft genom att undvika implementering över miniminivån och motverka

¹⁵⁴ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024/25:1, Volym 1*. (2024), s. 19.

¹⁵⁵ Europeiska rådet. *Strategic Agenda 2024–2029*. (2024).

¹⁵⁶ M. Draghi. *The future of European competitiveness – Part B*. (2024), s. 270.

¹⁵⁷ U. von der Leyen. *Europe's Choice – Political Guidelines for the next European Commission 2024-2029*. (2024, s. 17.

¹⁵⁸ U. von der Leyen. *Europe's Choice – Political Guidelines for the next European Commission 2024-2029*. (2024, s. 17.

¹⁵⁹ U. Kristersson. *Regeringsförklaringen – för ett rikare och tryggare Sverige*. (2024), s. 52.

¹⁶⁰ Regeringen. *Förordning (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket*. (2024).
<https://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=2009:145> (2024-10-04).

delbetänkande som överlämnades av produktivitetskommissionen till regeringen i april 2024 föreslås bland annat åtgärder inom regelförenkling och tillståndprocesser. Produktivitetskommissionen konstaterar att det finns behov av såväl ett förstärkt stöd till som aktiv uppföljning och kontroll av regeringens och myndigheternas arbete med regelförenkling.

Produktivitetskommissionen föreslår bland annat att särskild kompetens för detta samlas hos Ekonomistyrningsverket (ESV) och att mer resurser tillförs för att kunna stötta statliga förvaltningsmyndigheter och Regeringskansliet med konsekvensutredningar och utvärderingar.¹⁶⁷

I augusti 2024 fick ESV i uppdrag att ta fram ett ramverk för vägledning för konsekvensutredningar och erbjuda handledning till ett urval nyligen tillkallade kommittéer och särskilda utredare, samt följa upp effekten av denna handledning. Detta var en följd av förordning (2024:183) om konsekvensutredningar. I uppdraget pekas en rad myndigheter och andra aktörer ut som ESV ska inhämta kunskap från kopplat till olika sakfrågor. Tillväxtverket pekas även ut beträffande konsekvenser för företag. I slutet av listan nämns också att sakkunskap och metodstöd ska inhämtas från andra myndigheter och aktörer som ESV bedömer behövs för uppdraget. Detta inkluderar konsekvenser utifrån regionala och lokala förhållanden.¹⁶⁸

Vidare bedömer produktivitetskommissionen att det huvudsakliga problemet med dagens tillståndprocesser är osäkerheter i tillämpning och att tiden till avgörandet är för lång. Produktivitetskommissionen föreslår därför åtgärder som syftar till att förbättra vissa typer av tillståndprocesser, bland annat genom att göra dem snabbare. De föreslår också en utredning om en ny planlagstiftning som innebär en ventil i miljöbalken för att möjliggöra en avvägning mellan angelägna allmänna intressen.¹⁶⁹

Sverige anpassar tillståndprocesserna efter beslutade EU-förordningar som syftar till att förbättra tillståndprocesserna för nettonolltekniker och råmaterial. Inom ramen för genomförandet av EU-förordningarna om nettonollindustrin och kritiska råmaterial ska Länsstyrelserna ansvara för att möta de krav om inrättande av kontaktpunkter för tillståndprocesser som ställs i förordningarna.¹⁷⁰ Dessa förordningar innebär också att det införs tidsfrister för tillståndprocesser för projekt som avser tillverkning av nettonolltekniker och strategiska projekt.^{171, 172} I tillägg tillskjuts länsstyrelserna, domstolarna och

¹⁶⁷ H. Lindblad. *Goda möjligheter till ökat välbefinnande*. (2024), s. 23–24.

¹⁶⁸ Regeringen. *Uppdrag till Ekonomistyrningsverket att ta fram ett ramverk för vägledning för konsekvensutredningar och erbjuda handledning*. (2024), s. 1.

¹⁶⁹ H. Lindblad. *Goda möjligheter till ökat välbefinnande*. (2024), s. 24–26.

¹⁷⁰ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024/25:1, Utgiftsområde 1*. (2024), s. 56–57.

¹⁷¹ Europeiska unionens officiella tidning. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1735*. (2024), s. 30–31, 36.

¹⁷² Europeiska unionens officiella tidning. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1252*. (2024), s. 26–27.

Naturvårdsverket ytterligare medel för att bidra till effektivare tillståndsprocesser.^{173, 174,175}

Fortsatt fokus på EU-nivå på att minska regelbördan för företag samt att öka möjligheten för företag att växa, särskilt för små och medelstora företag. Europeiska rådet vill säkerställa ett tydligt, enkelt och smart regelverk för företag och minska bördor kopplade till administration, regler och rapportering och betonar särskilt små och medelstora företag i detta. De vill bland annat att kommissionen ska lägga presentera konkreta förslag om att minska rapporteringskraven med minst 25 procent under första halvåret 2025 och att konsekvensbedömningar avseende byråkrati och konkurrenskraft ska inkluderas i sina förslag.¹⁷⁶ Europeiska rådet och kommissionen har ambitionen att minska den administrativa bördan och regelbördan, samt att förenkla, påskynda och digitalisera administrationen, inklusive tillståndsprocesserna. Europeiska rådet åtar sig att agera på ett integrerat och samordnat sätt över alla politikområden.¹⁷⁷ Kommissionen ska bland annat undersöka möjligheten att ta fram särskilda pass för små- och medelstora företag i syfte att minska de administrativa kostnaderna och administrativa bördan för dem.¹⁷⁸

I Draghis rapport framhålls behovet av att minska den administrativa bördan i syfte att främja möjligheten för innovativa startups och innovativa små och medelstora företag i Europa att växa.¹⁷⁹ Europeiska rådet har uppmanat medlemsländerna och kommissionen att intensifiera sina åtgärder för att avlägsna omotiverade hinder som hämmar företagen att öka produktionen och bli mer konkurrenskraftiga på europeisk och internationell nivå.¹⁸⁰ Kommissionen planerar dessutom för att presentera en EU-strategi för startups och scaleups som ska förbättrar ramvillkoren för dessa företag.¹⁸¹

5.3.4. Näringslivets beredskap och produktionsomställning

Ökat politiskt fokus på näringslivets roll i civilförsvaret och innovation inom försvarsindustrin. Den senaste perioden av så kallad säkerhetsisering i svenskt och europeiskt näringsliv är bred och har flera olika drivkrafter, inklusive det geopolitiska läget och ändrade säkerhetspolitiska prioriteringar, liksom säkerhetsshot i den digitala sfären, inklusive cybersäkerhet, artificiell intelligens och påverkansoperationer på sociala medier. Draghi betonar i sin rapport behovet av att öka den europeiska efterfrågan på försvarssektorn och främja innovation i sektorn, liksom gränsöverskridande integration av civil och militär innovation och teknikutveckling, så

¹⁷³ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024/25:1, Utgiftsområde 1.* (2024), s. 56.

¹⁷⁴ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024/25:1, Utgiftsområde 4.* (2024), s. 72.

¹⁷⁵ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024/25:1, Utgiftsområde 20.* (2024), s. 93.

¹⁷⁶ Europeiska rådet. *Budapestförklaringen om den nya givnen för den europeiska konkurrenskraften.* (2024).

¹⁷⁷ Europeiska rådet. *Strategic Agenda 2024–2029.* (2024).

¹⁷⁸ U. von der Leyen. *Mission Letter Stéphane Séjourné.* (2024), s. 7.

¹⁷⁹ M. Draghi, *The Future of European Competitiveness – Part A.* (2024), s. 29-31.

¹⁸⁰ Europeiska rådet. *A Competitive European Industry Driving our Green, Digital and Resilient future.* (2024), s. 13.

¹⁸¹ U. von der Leyen. *Mission Letter Ekaterina Zaharieva.* (2024), s. 5.

kallad *dual-use*, samt industriell kapacitet.¹⁸² Även von der Leyen betonat vikten av att identifiera och främja *dual-use*, öka efterfrågan på försvarsindustrin, integrera små och medelstora företag i värdekedjorna, samt genomföra den europeiska försvarsindustristrategin.¹⁸³ Den europeiska försvarsindustristrategin innehåller åtgärder för att stödja EU:s försvarsberedskap och öka samarbetet inom EU och fokuserar bland annat på främjandet av små och medelstora företag med relation till försvarsindustrin.¹⁸⁴

Regeringen bedömer att sektorsansvariga myndigheters roller och mandat behöver förstärkas och avser se över om ytterligare myndigheter bör tillföras i beredskapsstrukturen. Sedan tidigare finns även en försvarsinnovationsstrategi¹⁸⁵ och i oktober 2024 presenterade regeringen en ny försvarspolitisk proposition. Regeringen understryker behovet av att stärka Sveriges ekonomiska försvar och tydliggöra vilka krav som ställs på näringslivet och dess roll i totalförsvaret. Vidare framhålls att det är viktigt med en uthållighet i produktions- och flödeskedjor, att näringslivet har förmåga att ställa om sin produktion och att det finns lagerhållna nödvändiga varor inklusive insatsvaror. Regeringen bedömer bland annat att det vid höjd beredskap och ytterst krig är nödvändigt att beslut på olika nivåer kan fattas självständigt för högsta möjliga försvareffekt. Det förutsätter, enligt regeringen, att ansvar och mandat är tydligt fördelade till relevanta nivåer, helst på så låg nivå som möjligt.

Regeringen bedömer vidare att bland annat sektorsansvariga myndigheters roller och mandat behöver förstärkas. Formerna för hur sektorsansvariga myndigheter kan förstärkas bör, enligt regeringen, analyseras vidare och regeringen avser återkomma i frågan. Regeringen bedömer även att det finns behov av att se över hur beredskapsstrukturen kan fortsätta att utvecklas för att stärka det civila försvaret och för att kunna hantera de krav som ställs vid höjd beredskap och ytterst krig och avser att se över om ytterligare myndigheter bör tillföras i beredskapsstrukturen.¹⁸⁶

I budgetpropositionen för 2025 betonar regeringen att statens samarbete med näringslivet är en central del av totalförsvaret och att det måste utvecklas bland annat genom stärkt privat-offentlig samverkan inom och mellan beredskapssektorerna samt genom Näringslivsrådet för totalförsvaret och krisberedskap.¹⁸⁷ Regeringen har vidare beslutat att en särskild utredare ska fungera som nationell rådgivare och stödja regeringens arbete med att stärka svensk försörjningsberedskap och stödja näringslivets beredskapsplanering genom att bland annat bidra till utvecklad

¹⁸² M. Draghi, *The Future of European Competitiveness – Part A*. (2024), s. 55, 57.

¹⁸³ U. von der Leyen. *Mission Letter Andrius Kubilius*. (2024), s. 5–6.

¹⁸⁴ Europeiska kommissionen. *Gemensamt meddelande till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – En ny strategi för europeisk försvarsindustri: uppnå EU-beredskap genom en lyhörd och motståndskraftig europeisk försvarsindustri*. (2024), s. 4, 20.

¹⁸⁵ P. Jonson. *Strategisk inriktning för försvarsinnovation*. (2024).

¹⁸⁶ P. Jonson. *Regeringens proposition 2024/25:34*. (2024), s. 113–114, 121–122.

¹⁸⁷ E. Svantesson. *Regeringens proposition 2024:25:1, Utgiftsområde 6*. (2024), s. 13.

samverkan mellan statliga aktörer och näringslivet. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 december 2026.¹⁸⁸

Flera utredningar som berör näringslivets försörjningsberedskap och produktionsomställning pågår parallellt. En särskild utredare ska kartlägga vilka varor och tjänster i Sverige som har väsentlig betydelse för upprätthållandet av samhällsviktig verksamhet eller där allvarliga konsekvenser i övrigt riskerar att uppstå om varan eller tjänsten inte tillgängliggörs.¹⁸⁹ Regeringen har även beslutat om ett tilläggsdirektiv där utredningen utvidgades och förlängdes och uppdraget ska nu slutredovisas den 31 maj 2025. Utredaren ska bland annat analysera ansvarsfördelningen mellan myndigheter, föreslå utökad samhällsuppdrag avseende industriforskning, provning och certifiering och utreda regeringens möjlighet att besluta om tillfälligt miljötillstånd för samhällsviktig verksamhet. Den ska vidare analysera och redogöra för hur avtal om inköp av varor och tjänster för att trygga försörjningsberedskap kan ingås för att skapa en effektiv, enhetlig, förutsebar och långsiktig försörjning av samhällsviktiga varor och tjänster. Slutligen ska den även utreda och analysera förutsättningarna för att införa en byggnads- och reparationsberedskap i Sverige, och lämna nödvändiga författningsförslag.¹⁹⁰

Ny beredskapssektor för industri, bygg och handel, samt sektorsansvariga myndigheter för den nya sektorn har föreslagits. I delbetänkandet från utredningen om ökad försörjningsberedskap för varor och tjänster från industrin föreslogs bland annat en ny beredskapssektor Industri, bygg och handel, samt att Tillväxtverket utses till beredskapsmyndighet med sektorsansvar myndighet för den nya sektorn. Vidare föreslogs att Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Boverket utses till beredskapsmyndigheter inom sektorn.¹⁹¹ Tillväxtverket har tillstyrkt detta i sitt remissvar. I remissvaret tillstyrkte Tillväxtverket även det av utredningen identifierade behovet av en myndighet som bidrar med analyser och utredningar till regeringen samt i övrigt yttrar sig i industripolitiska frågor, med tillägget att det finns behov av en myndighet som har ett generellt och långsiktigt uppdrag att bidra med kunskap om och föreslå åtgärder för att stödja industrins omvandling, utveckling och robusthet samt att stärka Sveriges konkurrenskraft och produktivitet, på nationell nivå såväl som på EU-nivå.¹⁹²

Utredningen om nationell samordning av försörjningsberedskapen föreslog att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska utgöra en funktion med ansvar för den nationella samordningen av försörjningsberedskapen. Denna funktion

¹⁸⁸ Regeringen. *Kommittédirektiv – Nationell rådgivare för stärkt privat-offentlig samverkan i totalförsvaret.* (2024), s. 1.

¹⁸⁹ Regeringen. *Kommittédirektiv – Ökad försörjningsberedskap för varor och tjänster från industrin.* (2022), s. 1.

¹⁹⁰ Regeringen. *Kommittédirektiv – Tilläggsdirektiv till Utredningen om näringslivets försörjningsberedskap.* (2024), s. 1.

¹⁹¹ P. Malmberg. *En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap.* (2024), s. 9.

¹⁹² Tillväxtverket. *Remissvar – En ny beredskapssektor för ökad försörjningsberedskap, SOU 2024:19.* (2024), s. 2–3.

ska ta fram en nationell försörjningsanalys avseende Sveriges samlade behov av försörjningsviktiga varor och tjänster, tillhandahålla en kontaktpunkt dit företag kan vända sig för att få information eller vägledning och beredskapslagra varor som är försörjningsviktiga och som inte omfattas av någon annan myndighets ansvarsområde.¹⁹³ Den 12 december 2024 slutredovisade Tillväxtverket och MSB uppdraget att stärka privat-offentlig samverkan avseende försörjningsberedskap, som syftade till att ta fram en modell för en sammanhållen funktion för information till företag som kan stödja produktionsomställning avseende försörjningsviktiga varor och tjänster inför och vid framtida krissituationer och höjd beredskap. Uppdraget syftad även till att identifiera vilken information som företagen kan behöva.^{194,195}

Även på EU-nivå är frågor kopplade till säkerhet och försvar högaktuella. Europeiska rådet har uppmanat Europaparlamentet och kommissionen att bland annat ta ansvar för EU:s säkerhet.¹⁹⁶ De har framhållit att försvarsberedskapen och försvarsförmågan måste öka, särskilt genom att den försvarstekniska och försvarsindustriella basen förstärks. De aviserar att alternativ för offentlig och privat finansiering för detta ska presenteras utan dröjsmål.¹⁹⁷ Rättsakten om krissituationer och resiliens på den inre marknaden, *Internal Market Emergency and Resilience Act*, beslutades i september 2024. Den innebär bland annat åtgärder kopplade till prioriterade begäranden om krisnödvändiga produkter, ett påskyndat förfarande för att få ut vissa produkter på marknaden och undantag från produktspecifika regler.¹⁹⁸

5.3.5. Ökad effektivitet i statliga insatser inom näringspolitiken

Regeringen vill öka effektiviteten i de statliga insatserna inom näringspolitiken. Under september 2024 fick bland annat Tillväxtverket i uppdrag att genomföra arbetet med att utveckla en myndighetsgemensam metod för informationsutbyte och datadelning, i syfte att öka effektiviteten i de statliga insatserna inom näringspolitiken och göra data mer tillgänglig för analyser och utvärderingar, samt bättre förutsättningar för uppföljning och utvärdering av den

¹⁹³ B. Böhlin. *En modell för svensk försörjningsberedskap*. (2023), s. 23.

¹⁹⁴ Försvarsdepartementet. *Regeringsbeslut – Uppdrag att stärka privat-offentlig samverkan avseende försörjningsberedskap*. (2024), s. 1.

¹⁹⁵ MSB, Tillväxtverket. *Uppdrag att stärka privat-offentlig samverkan avseende försörjningsberedskap, Fö2023/01775*. (2024).

¹⁹⁶ Europeiska rådet. *Strategic Agenda 2024–2029*. (2024).

¹⁹⁷ Europeiska rådet. *Budapestförklaringen om den nya given för den europeiska konkurrenskraften*. (2024).

¹⁹⁸ Europeiska kommissionen. *Crisis preparedness: Council adopts the internal market emergency and resilience act*. (2024), <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/09/26/crisis-preparedness-council-adopts-the-internal-market-emergency-and-resilience-act/> (2024-10-22).

statliga finansieringen och dess effekter. Uppdraget ska slutredovisas den 1 februari 2027.¹⁹⁹

5.3.6. Kommentar gällande potentiell påverkan på Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet

Mot bakgrund av det politiska fokuset på konkurrenskraft och grön och digital omställning både på nationell nivå och EU-nivå kan behovet av Tillväxtverkets kompetens och kunskap på området, liksom Tillväxtverkets verksamhet som syftar till att stödja företag i deras omställning väntas bestå. Flera nya förslag och åtgärder har beslutats och givet att fler är att vänta kan Tillväxtverkets uppdrag dessutom potentiellt komma att påverkas ytterligare, exempelvis i form av nya uppdrag eller ändrad inriktning på befintliga uppdrag. Utfallet av uppdraget att genomföra arbetet med att utveckla en myndighetsgemensam metod för informationsutbyte och datadelning kan i praktiken innebära förändringar för Tillväxtverkets processer, rutiner och system. Dessutom kan den snabba takten i lagstiftningen inom EU på området och efterföljande genomförande av dessa rättsakter innebära behov av regeltolkning, information och stöd till företag.

Ett ökat fokus på industrifrågor och beredskapsfrågor inom industrin kan innebära att Tillväxtverket kommer arbeta ytterligare med stora företag, vilket i sin tur kan innebära ett breddat behov av kompetens. Tillväxtverkets kompetens och erfarenhet av att arbeta med små och medelstora företags gröna omställning och små och medelstora företags roll för konkurrenskraften är dock fortsatt relevant.

I arbetet med att ta fram en ny industristrategi har Tillväxtverket hittills bidragit med kunskapsunderlag och inspel, vilket kan väntas fortsätta till dess att regeringen har föreslagit en strategi. Tillväxtverket kartlägger bland annat andra länders och EU:s industristrategier och har upphandlat en studie av teknikområden med betydelse för ekonomisk säkerhet, i syfte att identifiera och analysera kritiska teknikområden och undertekniker som kan påverka Sveriges och EU:s säkerhet och konkurrenskraft. En ny svensk industristrategi kan potentiellt innebära förändringar i hur regeringen bedriver industripolitiken och därigenom förutsättningarna för Tillväxtverkets pågående eller framtida uppdrag och verksamhet med beröring på industrifrågor. Slutsatserna i Vinnovas rapport om prioriterade teknikområden dessutom beaktas i Tillväxtverkets uppdrag att bistå regionerna och Gotlands kommun med processtöd i arbetet med smart specialisering. Uppdateringen till en Livsmedelsstrategi 2.0 skulle kunna få effekt på Tillväxtverkets uppdrag inom strategin. Därtill kan kunskapsunderlag från Tillväxtverket bidra till en svensk position för kommande ny industristrategi på EU-nivå. De aviserade förslagen kopplade till innovation kan potentiellt påverka Tillväxtverkets verksamhet både direkt och indirekt, exempelvis de med beröring på små och medelstora företag och industri. AI-kommissionens betänkande kan påverka företag och näringspolitiken, men även Tillväxtverkets

¹⁹⁹ Regeringen. *Uppdrag om gemensam datainsamling och datadelning av statlig finansiering till företag och företagsfrämjande aktörer*. (2024), s. 1–2.

verksamhet kopplad till bland annat förenkling och industriell, grön och digital omställning.

I arbetet med genomförandet av forsknings- och innovationspropositionen kan regionernas strategier för smart specialisering, som har tagits fram inom ramen för Tillväxtverkets uppdrag att bistå regionerna och Gotlands kommun med processtöd i arbetet med smart specialisering, vara ett viktigt underlag gällande vilken kompetens Sverige besitter och den geografiska fördelningen av kompetensen.

Mycket av det som sker på den politiska arenan nationellt och inom EU kopplat till kompetensförsörjning berör främst andra myndigheter med mer omfattande uppdrag inom kompetensförsörjning än Tillväxtverket, då det politiska fokuset bland annat är på arbetsmarknads-, migrations-, innovations- och utbildningsfrågor och det är i nuläget osäkert huruvida nya uppdrag till Tillväxtverket gällande kompetensförsörjning är att vänta. Mot bakgrund av Tillväxtverkets uppgift att verka för näringslivets kompetensförsörjning, ge stöd inom regionalt kompetensförsörjningsarbete och samverka för att bidra till en väl fungerande kompetensförsörjning, liksom det nya uppdraget kopplat till att bistå regioner och kommuner vid varsel och omställning, kan regeringens utredningar och förslag kopplade till en fungerande kompetensförsörjning i näringslivet potentiellt påverka förutsättningarna för Tillväxtverkets verksamhet inom området. Kopplingen mellan migrationspolitiken och tillgången till kvalificerad arbetskraft skulle potentiellt kunna påverka befintlig verksamhet, såsom Tillväxtverkets pågående uppdrag Work in Sweden. Inom myndighetssamverkan för kompetensförsörjning genomför OECD en studie över det svenska kompetensförsörjningssystemet och lämnar en del rekommendationer. Tillväxtverket och regionerna ses som viktiga för att systemet ska fungera. Rapporten presenteras på en konferens den 18 december 2024.

Med den erfarenhet och kunskap som Tillväxtverket har inom förenklingsfrågor kan myndigheten väntas fortsätta spela en viktig roll givet att politiken fokuserar på dessa frågor både nationellt och inom EU. Fokuset kan potentiellt innebära både nya uppdrag och förändringar i verksamheten, men också att den kompetens som Tillväxtverket har byggt upp kopplad till EU och förenkling och den aktiva verksamhet som redan bedrivs, exempelvis i form av deltagande i expertgrupper och att bistå med förhandlingsstöd, kan väntas vara fortsatt aktuell. Förenklingsrådet och implementeringsrådet har exempelvis direkt effekt på Tillväxtverkets uppdrag, då Tillväxtverket har en utpekad roll i båda fallen. Även accelerationskontoret ska föra en nära dialog med Tillväxtverket. Flera av förslagen i produktivitetskommissionens delbetänkande kan, i de fall som de genomförs, väntas påverka näringspolitiken och därigenom möjligtvis Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet direkt och indirekt.

I uppdraget där särskild kompetens för uppföljning och kontroll av regeringens och myndigheternas arbete med regelförenkling samlas hos ESV väntas Tillväxtverket bidra med kunskap gällande konsekvenser för företag. Tillväxtverket har även kunskap gällande konsekvenser utifrån regionala och lokala förhållanden och bör bistå där. Även pågående utredningar kopplade till regelförenkling och tillståndsprocesser kan potentiellt påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet.

I det fall att regeringen fattar beslut att Tillväxtverket blir sektorsansvarig myndighet med sektorsansvar kommer det att innebära relativt omfattande förändringar för Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet. Detta gäller även i det fall att Tillväxtverket får en utökad uppgift att tillhandha analys och kunskapsunderlag gällande näringspolitiken.

Även de utredningar och policyåtgärder som berör försörjningsberedskap och beredskapssystemet kommer att påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet, oavsett om vi blir beredskapsmyndighet med sektorsansvar eller ej, givet Tillväxtverkets målgrupper. Nya uppdrag skulle dessutom kunna bli aktuella som följd av slutredovisningen av uppdraget att stärka privat-offentlig samverkan avseende försörjningsberedskap.

Säkerhetsiseringen av innovation och näringsliv och ändrade säkerhetspolitiska prioriteringar kan leda till policyer som påverkar förutsättningarna för små och medelstora företag med större eller mindre affärer mot försvarsindustrin. Det kan indirekt påverka Tillväxtverkets verksamhet, men skulle också kunna innebära nya uppdrag för företagsfrämjande myndigheter i Sverige, inklusive Tillväxtverket. För Tillväxtverkets del skulle det exempelvis kunna handla om en företagsfrämjande roll för växande små och medelstora företag med affärer i försvarsindustrin. I praktiken ingår dessa företag redan i målgruppen för Tillväxtverkets olika uppdrag, inte minst på grund av att flertalet företag inte har försvarsindustrin som enda kund utan utgör del av industrin och regionalt företagande i en bredare bemärkelse. I nuläget är Vinnova den enda svenska myndigheten med ett explicit företagsfrämjande uppdrag gentemot försvarsindustrins små och medelstora företag. Det bör noteras att Försvarets materielverk, Försvarets forskningsinstitut, samt Inspektionen för strategiska produkter huvudsakligen har roller som tillsynsmyndigheter eller kunder till försvarsindustrin.

Även EU:s näringspolitik kan väntas påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet på olika sätt. Svensk näringspolitik behöver förhålla sig till utformningen av näringspolitiken på EU-nivå. På så sätt skulle näringspolitiken på EU-nivå indirekt kunna påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet. Beroende på inriktningen på framtida förslag till rättsakter på EU-nivå och huruvida Tillväxtverket har kompetens och kunskap relevanta för dessa så skulle förslagen potentiellt kunna leda till att regeringen tilldelar Tillväxtverket nya uppdrag, i likhet med de tidigare uppdrag som Tillväxtverket har tilldelats kopplade till bland annat förhandlingar och genomförande av förordningen om halvledare och förordningen om nettonollindustrin. Det skulle exempelvis kunna bli aktuellt gällande *Industrial Decarbonisation Accelerator Act*. EU:s ökade fokus på minskade sårbarheter och produktionskapacitet för nettonollteknik och andra utvalda strategiska tekniker har redan resulterat i uppdrag för Tillväxtverket, men kan potentiellt komma att innebära ytterligare uppdrag eller påverkan på verksamheten beroende på vilka förslag som presenteras av kommissionen, regeringens upplägg för förhandlingarna och potentiella uppdrag som behöver genomföras till följd av dem. Exempelvis skulle ett framtida förslag om en ny halvledarakt kunna påverka Tillväxtverkets uppdrag, då myndigheten redan idag har uppdrag inom detta område.

Flera av de rättsakter som har aviserats av kommissionen berör Tillväxtverkets kompetensområden. Givet mängden förslag och regleringar på EU-nivå och den snabba hastigheten på beredningar och förhandlingar av rättsakterna kan ett ökat behov av stöd i form av exempelvis kunskapsunderlag och förhandlingsstöd uppstå hos Tillväxtverkets uppdragsgivare. Likaså kan det medföra en ökning av uppdrag kopplade till genomförande av dessa rättsakter. Det kan framöver uppstå behov av att samordna myndigheter ansvariga för genomförandet av en viss rättsakt. Likaså kan små och medelstora företag ha ett ökat behov av att få information, vägledning och stöd gällande ny lagstiftning och nya företagsstöd från EU. I vissa av dessa fall skulle Tillväxtverket potentiellt kunna spela en roll. Likaså har Tillväxtverket kompetens och erfarenheter som kan vara relevanta för förhandlingarna om den fleråriga budgetramen.

EU:s ambition att minska regelbördan och den administrativa bördan kan påverka Tillväxtverket, både genom potentiellt minskade administrativa krav i de EU-stöd som Tillväxtverket ansvar för i Sverige och genom nya förslag, såsom exempelvis stödåtgärder kopplade till den aviserade strategin för startups och scaleups. Tillväxtverket deltar dessutom i rådsarbetsgruppen för bättre regler som berör förenklingsfrågor och inriktningen och verksamheten i dessa arbetsgrupper kan påverkas. Tillväxtverket har under flera år även representerat Sverige i kommissionens expertgrupp för förenklingsfrågor (*Fit for Future Platform*). Mandatet för innevarande konstellation tar slut vid årsskiftet 2024/2025, men det är inte osannolikt att det blir en fortsättning i någon form.

Det är i nuläget oklart om förslaget till en konkurrenskraftsfond på EU-nivå eller förslaget till ändrad inriktning på befintliga finansiella stöd till näringslivet från EU kan påverka Tillväxtverket. Tillväxtverket har idag inga uppdrag kopplade till IPCEI som potentiellt blir ett fokus för konkurrenskraftsfonden, men har bidragit med kunskapsunderlag och inspel i förhandlingarna av STEP och har nu uppdraget att i Sverige vara nationell kontaktpunkt för STEP. Liknande uppdrag och verksamhet skulle kunna bli aktuell i förhandlingarna av en konkurrenskraftsfond. Om Europeiska rådets ambition att konkurrenskraftsfonden ska användas för att investera i viktiga strategiska tekniker realiserar skulle potentiellt Tillväxtverkets kompetens kopplad till myndighetens uppdrag att göra urval av strategiska tillverkningsprojekt enligt förordningen om nettonollindustrin kunna vara relevant för genomförandet. Förslagen som florerar om att konkurrenskraftsfonden ska innebära en omorganisation av merparten av EU:s forskningsfinansiering samt direkt riskfinansiering av små och medelstora företag kan resultera i omfattande förhandlingar vilket kan innebära att det uppstår behov av Tillväxtverkets kompetens, kunskapsunderlag och stöd. Likaså kan utfallet av förhandlingarna, om detta blir aktuellt, påverka Tillväxtverkets uppdrag och verksamhet kopplad till bland annat InvestEU, Horisont Europa, nationell kontaktpunkt för EIC och STEP (i det fall att Tillväxtverket skulle få ett nytt uppdrag kopplat till STEP, då det nuvarande uppdrag ska slutredovisas den 20 december 2024), samt kapitalförsörjning.

Potentiellt skulle betydande förändringar kunna föreslås kopplade till den europeiska sammanhållningspolitiken. Bland annat skulle de fonder inom sammanhållningspolitiken som Tillväxtverket förvaltar kunna ingå i de stöd som

Europeiska rådet önskar prioritera och effektivisera i syfte att främja konkurrenskraften i europeisk produktion och Tillväxtverkets verksamhet skulle då påverkas. Den framtida tillämpningen av statsstödsreglerna och eventuella fortsatta undantag är också något som Tillväxtverkets verksamhet skulle behöva förhålla sig till.

6. Referenslista

Böhlin, Birgitta. *En modell för svensk försörjningsberedskap*. (2023).

Draghi, Mario. *The future of European competitiveness – Part A*. (2024).

Draghi, Mario. *The future of European competitiveness – Part B*. (2024).

Dypbukt, Jeanette, Johansson, Daniel, Hallding, Lundin, Nanna, Karl, Marklund, Göran, Stenberg, Lennart, Zika-Viktorsson, Annika. *Strategiska tekniker för Sverige*. Vinnova. (2024).

Europaparlamentet. *Verbatim report of the confirmation hearing - Confirmation hearing of Stéphane Séjourné*. (2024).

Europeiska kommissionen. *Align, Act, Accelerate - research, technology and innovation to boost European competitiveness*. (2024).

Europeiska kommissionen. *Annex to the Commission Recommendation on critical technology areas for the EU's economic security for further risk assessment with Member States*. (2023).

Europeiska kommissionen. *Commissioners-designate (2024–2029)*. Europeiska kommissionen. (2024), https://commission.europa.eu/about-european-commission/towards-new-commission-2024-2029/commissioners-designate-2024-2029_en (2024-10-03).

Europeiska kommissionen. *Crisis preparedness: Council adopts the internal market emergency and resilience act*. Europeiska kommissionen. (2024), <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/09/26/crisis-preparedness-council-adopts-the-internal-market-emergency-and-resilience-act/> (2024-10-22).

Europeiska kommissionen. *EU strategic dependencies and capacities: second stage of in-depth reviews*. (2022).

Europeiska kommissionen. *Gemensamt meddelande till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – En ny strategi för europeisk försvarsindustri: uppnå EU-beredskap genom en lyhörd och motståndskraftig europeisk försvarsindustri*. (2024).

Europeiska kommissionen. *Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – En industriplan i den gröna given för nettonollåldern*. (2023).

Europeiska kommissionen. *Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Den europeiska gröna given*. (2019).

Europeiska rådet. *A Competitive European Industry Driving our Green, Digital and Resilient future*. (2024).

Europeiska rådet. *Budapestförklaringen om den nya given för den europeiska konkurrenskraften*. (2024).

Europeiska rådet. *EU:s långtidsbudget*. Europeiska rådet. (2024), <https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/eu-long-term-budget/#negotiations> (2024-10-23).

Europeiska rådet. *European Council meeting (17 Oct 2024) – conclusions*. (2024).

Europeiska kommissionen. *Implementation of the European Research Area (ERA) – Strengthening Europe’s Research and Innovation: the ERA’s Journey and Future Directions*. (2024).

Europeiska rådet. *Informal meeting of the Heads of State or Government – Versailles Declaration*. (2022).

Europeiska rådet. *Presidency conclusions on the future of European competitiveness*. (2024).

Europeiska rådet. *Strategic Agenda 2024–2029*. (2024).

Europeiska unionens officiella tidning. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1252*. (2024).

Europeiska unionens officiella tidning. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1735*. (2024).

Fernlund, Carl Gustav, Ljunggren, Maria, Söderholm, Patrik. *Om ekonomiska styrmedel för en mer cirkulär ekonomi*. (2024).

Fossilfritt Sverige. *De fyra största hindren för industrins klimatomställning*. (2024).

Försvarsdepartementet. *Regeringsbeslut – Uppdrag att stärka privat-offentlig samverkan avseende försörjningsberedskap*. (2024).

Graf, Carl Fredrik. *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig*. (2024).

IMF. *Fiscal Monitor, Chapter 2: Expanding Frontiers: Fiscal Policies for Innovation and Technology Diffusion*. (2024).

IMF. *Regional Economic Outlook – Europe*. (2024).

IMF. *World Economic Outlook: Policy Pivot, Rising Threats*. (2024).

Johansson, Per. *En ny organisation för förvaltning av EU-medel, SOU 2024:22*. (2024).

Jonson, Pål. *Regeringens proposition 2024/25:34*. (2024).

Jonson, Pål. *Strategisk inriktning för försvarsinnovation*. (2024).

Kommerskollegium. *EU Trade Defence, The unintended effects of anti-dumping measures*. (2024).

Kongressen. *Public Law 117–169*. (2022).

- Konjunkturinstitutet. *Konjunkturläget, september 2024*. (2024).
- KristerSSon, Ulf. *EU-deklarationen – regeringens prioriteringar i EU-arbetet*. (2024).
- KristerSSon, Ulf. *Regeringens proposition 2024/25:18*. (2024).
- KristerSSon, Ulf. *Regeringens proposition 2024/25:60, Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta*. (2024).
- KristerSSon, Ulf. *Regeringsförklaringen – för ett rikare och tryggare Sverige*. (2024).
- Letta, Enrico. *Much more than a market*. (2024).
- Lindblad, Hans. *Goda möjligheter till ökat välbefinnande*. (2024).
- Lobosco, Katie, Luhby, Tami. *Here's what Trump is proposing for the economy*. CNN. (2024), <https://edition.cnn.com/2024/11/06/politics/heres-what-trump-is-proposing-for-the-economy/index.html> (2024-11-06).
- Malmberg, Pär. *En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap*. (2024).
- MSB, Tillväxtverket. *Uppdrag att stärka privat-offentlig samverkan avseende försörjningsberedskap, Fö2023/01775*. (2024).
- Möte med Övervakningskommittén för de nio regionalfondsprogrammen, 7 november 2024.
- Regeringen. *Förordning (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket*. (2024).
- Regeringskansliet. <https://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=2009:145> (2024-10-04).
- Regeringen. *Kommittédirektiv - Accelerationskontor för att underlätta industrins omställning*. (2024).
- Regeringen. *Kommittédirektiv – Den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken*. (2024).
- Regeringen. *Kommittédirektiv – En nationell samordnare för utbyggnad av kärnkraft*. (2024).
- Regeringen. *Kommittédirektiv – Ett elsystem med tydligt systemansvar, hög leveranssäkerhet och långsiktiga planeringsförutsättningar*. (2024).
- Regeringen. *Kommittédirektiv – Ett implementeringsråd för genomförande av EU-rättsakter med konsekvenser för företag i Sverige*. (2024).
- Regeringen. *Kommittédirektiv – Förenklade och förkortade tillståndprocesser enligt miljöbalken*. (2023).
- Regeringen. *Kommittédirektiv – Förstärkt AI-förmåga i Sverige*. (2023).
- Regeringen. *Kommittédirektiv – högre produktivitetstillväxt*. (2023).
- Regeringen. *Kommittédirektiv – Nationell rådgivare för stärkt privat-offentlig samverkan i totalförsvaret*. (2024).

- Regeringen. *Kommittédirektiv – Ny kärnkraft i Sverige – ett andra steg.* (2023).
- Regeringen. *Kommittédirektiv – Tilläggsdirektiv till Initiativet Fossilfritt Sverige.* (2022).
- Regeringen. *Kommittédirektiv – Tilläggsdirektiv till Utredningen om näringslivets försörjningsberedskap.* (2024).
- Regeringen. *Kommittédirektiv – Utveckla och stärka det svenska internationella klimatarbetet.* (2024).
- Regeringen. *Kommittédirektiv – Ökad försörjningsberedskap för varor och tjänster från industrin.* (2022).
- Regeringen. *Strategi för nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län.* (2024).
- Regeringen. *Uppdrag att bistå vid varsel och omställning 2022–2024.* (2022).
- Regeringen. *Uppdrag att identifiera och föreslå strategiskt viktiga tekniker för Sverige.* (2024).
- Regeringen. *Uppdrag om gemensam datainsamling och datadelning av statlig finansiering till företag och företagsfrämjande aktörer.* (2024).
- Regeringen. *Uppdrag om kvinnors företagande och ägande.* (2023).
- Regeringen. *Uppdrag till Ekonomistyrningsverket att ta fram ett ramverk för vägledning för konsekvensutredningar och erbjuda handledning.* (2024).
- Regeringen. *Uppdrag till Tillväxtverket att bidra till erfarenhetsutbyte om förenklingsarbete.* (2024).
- Regeringen. *Uppdrag till Tillväxtverket att bistå regioner och kommuner vid varsel och omställning under perioden 2025–2027.* (2024).
- Regeringen. *Uppdrag till Tillväxtverket att genomföra insatser för industrins konkurrenskraft och gröna omställning.* (2024).
- Regeringen. *Uppdrag till Tillväxtverket att samordna arbetet med anledning av stora varsel i Västerbottens och Västmanlands län.* (2024).
- Regeringen. *Uppdrag till Tillväxtverket att ta fram förslag till nytt mål för företagens regelkostnader.* (2024).
- Regeringskansliet. *Landsbygdernas framtid är Sveriges framtid.* (2023), <https://www.regeringen.se/artiklar/2023/11/landsbygdernas-framtid-ar-sveriges-framtid/> (2024-11-04).
- Republikanska partiet. *2024 GOP Platform – Make America Grean Again!.* (2024), s. 11.
- Ribera, Teresa. *Competition policy adapted to the new global realities Annual CRA Brussels Conference 2024.* (2024). https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_24_6341 (2024-12-10).

Science Business. *Commission prepares to bundle all research and innovation money into competitiveness fund*. Science Business. (2024).

<https://sciencebusiness.net/fp10/commission-prepares-bundle-all-research-and-innovation-money-competitiveness-fund> (2024-10-24).

Svanberg, Carl-Henrik. *AI-kommissionens färdplan för Sverige*. (2024).

Svantesson, Elisabeth. *Regeringens proposition 2024/25:1*. (2024).

Sörman, Håkan. *Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn, del 1, SOU 2024:50*. (2024).

Tagliapietra, Simone, Veugelers, Reinhilde. *Bruegel Blueprint 33, Chapter 1: Industrial policy in Europe: past and future*. Bruegel. 2020.

Tamborrino, Kelsey. *Trump vows to pull back climate law's unspent dollars*. Politico. (2024), <https://www.politico.com/news/2024/09/05/trump-inflation-reduction-act-00177493> (2024-11-06).

Tillväxtanalys. *En kartläggning av AI-användning och produktivitet bland svenska företag*. (2024).

Tillväxtverket. *Analys av genomförandet av förordningen om nettonollindustrin, Å 2024-105:01*. (2024).

Tillväxtverket. *Remissvar – En ny beredskapssektor för ökad försörjningsberedskap, SOU 2024:19*. (2024).

Tillväxtverket. *Remissvar – En ny organisation för förvaltning av EU-medel, SOU 2024:22*. (2024).

Tillväxtverket. *Remissvar – PM Sänkt ersättningsnivå för expertskatt, Dnr Å2024-929*. (2024).

Tillväxtverket. *Remissvar Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn, Dnr Å2024-1562*. (2024).

Tillväxtverket. *Tillväxtverkets ståndpunkt avseende förvaltningen av Regionalfonden efter 2027, Dnr Å 2024-1751*. (2024).

Utrikespolitiska institutet. *Supervalåret 2024: ett globalt demokrati- och klimattest*. Utrikespolitiska institutet. (2023), <https://www.ui.se/utrikesmagasinet/analyser/2023/december/supervalaret-2024-ett-globalt-demokrati--och-klimattest/> (2024-10-10).

von der Leyen, Ursula. *Europe's Choice - Political Guidelines for the next European Commission 2024-2029*. (2024).

von der Leyen, Ursula. *Mission Letter Andrius Kubilius*. (2024).

von der Leyen, Ursula. *Mission Letter Christophe Hansen*. (2024).

von der Leyen, Ursula. *Mission Letter Dan Jørgensen*. (2024).

von der Leyen, Ursula. *Mission Letter Ekaterina Zaharieva*. (2024).

von der Leyen, Ursula. *Mission Letter Henna Virkkunen*. (2024).

von der Leyen, Ursula. *Mission Letter Jessica Rosvall*. (2024).

von der Leyen, Ursula. *Mission Letter Raffaele Fitto*. (2024).

von der Leyen, Ursula. *Mission Letter Stéphane Séjourné*. (2024).

von der Leyen, Ursula. *Mission Letter Valdis Dombrovskis*. (2024).

von der Leyen, Ursula. *Mission Letter Wopke Hoekstra*. (2024).

von der Leyen, Ursula. *Mission Letters*. Europeiska kommissionen. (2024),
https://commission.europa.eu/about-european-commission/towards-new-commission-2024-2029/commissioners-designate-2024-2029_en (2024-10-03).

中国制造.2025. (2024).